

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی - سوالات -

شماره تلفن: ۸۸۹۴-۸۸۹۵ - ۸۸۹۶-۵۴۴۸

سال چهارم - شماره ۱۰۴۸

صفحه ۳۰۰۸

مدیر: سید محمد باشمی

۳۰ شنبه ۳ شهریور ماه ۱۳۲۷

دوره یازدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۶۱۸

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

۱- بقیه صورت مشروح مذاکرات صد و یکمین جلسه	
دوره یازدهم	از صفحه ۱ تا ۱۳
۲- تصویبنامه	۱۳
۳- آگهی های رسمی	۱۴

مذاکرات مجلس

بقیه جلسه ۱۰۱

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز شنبه ۲۳ شهریور ماه ۱۳۲۷

فهرست مطالب:

- ۱- بقیه مذاکره در بودجه کل کشور
- ۲- بیانات آقای رئیس دایر باظهار تأسف از فوت مرحوم محمد علی جناح قائد پاکستان
- ۳- بقیه مذاکره در بودجه کل کشور
- ۴- موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت بعنوان بعد از تنفس تشکیل گردید

رئیس - جلسه قبل بعنوان تنفس تعطیل شد آقای دکتر طباطبائی ببیاناتشان را بفرمایند

۱- بقیه مذاکره در بودجه کل کشور
دکتر طباطبائی - بنده قبل از ادامه بیانات خود در اطراف بودجه کل مملکتی لازم دانستم از خبر مرگ قائد اعظم پاکستان مرحوم محمد علی جناح اظهار تأسف کنم (صحیح است) و بهلت همجوار و هم کیش و مسلمانان پاکستان و همچنین بعموم مسلمانی اسلامی تسلیت بگویم و بیقین دارم که دولت و مجلس هم از راه رسمی این اظهار تأسف و تألم ایرانیان را اعلام خواهند کرد (صحیح است) در جلسه گذشته شرحی راجع بمداخلات وزارت دارائی و رؤسای حسابداری وزارتخانه ها در امور سایر وزارتخانه ها عرض کردم و مخصوصاً تذکر دادم که چقدر این مداخلات در بعضی موارد باعث وقفه و بطول کار وزارتخانه ها میشود بقرین تمام آقایان نمایندگان مواجه شده اند با این اشکالاتی که راجع بنرمیم

حوزه انتخابیه خودشان بیش آمد و شاید در بعضی موارد علت عمده اشکال تراشی وزارت دارائی و رؤسای حسابداری بوده اند (صحیح است) بعد از ختم جلسه شنیدم که یکی از آقایان میگفت که این مداخلات منحصرأ مربوط بر رؤسای حسابداری نیست بلکه مدتی است که حالا یکمده ای بعنوان ناظر مالی و میزهم اضافه شده اند بر رؤسای حسابداری (آزاد - ازهر کاری سهمی میخواهند) بطوری که حالا ناظر مالی انواع مختلف شده و اینها حتی نظارت دارند در امور رؤسای حسابداری، ملاحظه کنید معلوم میشود که وزارت دارائی اطمینانی بر رؤسای حسابداری خودش هم خدای نکرده ندارد اگر نه اینقدر نظارتهای مختلف اصولاً معنی ندارد همانطور که در جلسه پیش عرض کردم هیچ دلیلی ندارد که ما مأمورین وزارت دارائی را از مأمورین سایر وزارتخانه ها صالحتر بدانیم. دقت باید از طرف دولت در تنظیم بودجه بعمل بیاید و غنی بودجه

کل مملکتی را با دقت شور بکنند و تنظیم بکنند بعد از اینکه بودجه تصویب شد دیگر اختیارش را بدهند بوزارتخانه ها که طبق بودجه تصویبی وزارت دارائی و کمسیون بودجه مجلس بصرف برسانند یک فلم دیگر در این بودجه راجع بمالیات بردرآمد است که بطور خیلی کلی موضوع درآمد مالیات بردرآمد را شصت مایلیون تومان معین کرده اند. بقیه بنده در یک بودجه هفتصد هشتصد مایلیون تومانی این هایدی فوق العاده کم است و دولت میبایستی قانون مالیات بردرآمد را درش تجدید نظر بکنند و طوری عمل بکنند که از میزان مالیاتهای غیر مستقیم که مخصوصاً فشار آن طبقه فقیر و بی بضاعت تحمیل میشود بکاهد و عایدی مالیاتی دولت را از راه مالیات های مستقیم و مالیات بر درآمد تأمین کنند. بدیهی است این مالیات بر درآمد بایستی که مخصوصاً طبقه ثروتمند و غنی تحمیل بشود و الان من گمان نمیکنم که در هیچ مملکتی در دنیا مالیات بر درآمد طبقه ثروتمند این قدر قدر خفیف منظور شده باشد (صحیح است) البته حالا ما میگذریم از اینکه این مالیات خفیف هم بنحو صحیحی وصول نمی شود ولی اصل مالیات را بایستی طبقه ثروتمند بدهد این قانون فعلی ما بقیه اینجانب صحیح نیست و بایستی قانون صحیح و مترقی بمجلس پیشنهاد بشود. دیگر اینکه عواید مالیات غیر مستقیم دولت را هم میتوان از راه مالیات بستن بانواع و اقسام اشیا بجمعی تأمین کرد مثلاً این تعداد زیاد از مایلیهای شخصی و تو که غالباً در شهر

که اینها کمتر وطن پرست هستند (صحیح است) این را هم بگویم که اغلب افراد هرمملکتی وقتی که با خارجی ها مخصوصاً تماس داشته باشند اگر وطن پرست باشد آن وطن پرستشان تشدید میشود هیچ تردیدی در این نیست و اصرار من هم دراینکه یکمده زیادی از مهندسی ایرانی و مخصوصاً جوانان برای تحصیل بخارجه بروند برای این است که یقین دارم که رفتن افراد بخارجه آن افراد را وطن پرست خواهد کرد بنده هیچ تردیدی ندارم (صحیح است) بهلاوه اگر ما در شرکت نفت کار نمایان ایرانی را تعدادشان را زیاد بکنیم این طبیعی است که نفع مملکت ایران خواهد بود (صحیح است) یک عده از ایرانیها در آنجا استخدام شده اند و بیکار نخواهند بود و بهلاوه شاید با گذاردن عده بیشتری ایرانی در کارها بتوانیم منافع خودمان را بهتر ببینیم و تأمین بکنیم و باز هم بنده میگویم که شرکت نفت ایران و انگلیس یک شرکت کتی است ایرانی در ایران هم به ثبت رسیده و جای آنهم در ایران است و بهیچوجه ربطی بیک شرکت بیگانه ندارد (صحیح است) یک موضوع دیگری هم که آقای اسکندری فرمودند که آنهم البته فرمایشی نکردند و ولی ممکن است که سوء تفاهمی بشود راجع به نمایندگی ایران در نفت جنوب بود هم راجع به آقای دکتر شادمان ایشان اشاره کردند و هم راجع به آقای نظام الدین امامی که فعلاً نماینده نفت جنوب در لندن است ایشان را خودشان کمیسر نفت گفتند در صورتی که فعلاً اسم ایشان نماینده نفت است در زمانی که بنده خودم در انگلستان محصل بودم آقای دکتر شادمان آنجا تشریف داشتند و من جز وطن پرستی و درستی حقیقه از ایشان چیزی ندیدم راجع به آقای امامی هم که فعلاً آنجا نماینده هستند (مجدداً میسودی و سرد شریف و وطن پرستی است و خیلی هم زحمت میکشد) چون بنده با ایشان سابقان دراز است آشنا هستم و هم نسبت دارم و باین منسوب بودن با ایشان هم که یک شخص فوق العاده شریف و وطن پرستی است افتخار دارم بسیار وطن پرست هستند ماهمه وطن پرست هستیم ولی بعضی ها این وطن پرستی را با کمال شجاعت بر حلقه ظهور میسازند ایشان یک مردی است که همیشه جدیت کرده است منافع ما را در مقابل بیگانگان محفوظ نگاهدارد و یک مقاومت فوق العاده ای از خود نشان داده الان هم بنده اطلاع دارم که در لندن برای حفظ منافع ما در شرکت نفت همیشه مشغول اقدام است و خیلی هم جدیت میکند پس بنابراین بیاناتی نیایستی بشود که موجب سوء تمیز برای ایشان بشود و مخصوصاً هم از دولت خواهش دارم که راجع بنمایند کمی نفت جنوب دقت بیشتری بکنند و وسایل تشویق و تقدیر مأمورین صالح خودشان را هر نوع که مقتضی می دانند پیش بیاورند.

موضوع دیگر در اقلام در آمد قید شده است در قلم ۶۲ سود ویژه تشکیلات اقتصادی و بازرگانی دولت و در آمد بانک صنعتی و معدنی البته راجع بسود ویژه معاملات بازرگانی و اقتصادی دولت بنده چیزی نمیگویم و لابد توضیح خواهند داد و روشن خواهد شد ولی راجع باینکه صنعتی بنده

خواستم عرض کنم که بانک صنعتی آن طوری که بنده اطلاع پیدا کردم و از کسانی هم که بی فرض هستند سؤال کردم وضع بانک صنعتی فعلاً بد نیست و مخصوصاً بتدریج میگویند بهار زمردنی اوضاع رو به بهبودی میرود و سطح تولید هم در کارخانجات بالا می آید (صحیح است) اخیراً یک شایعه ای انتشار پیدا کرد بنده میدانم که چقدر صحت دارد یقین دارم که صحت ندارد شایعه ای انتشار پیدا کرد که دولت تصمیم دارد تشکیلات بانک را بهم بزند و شاید اصولاً اساس آنرا بهم بزند بنده میدانم منظور دولت اگر هم صحیح باشد چیست ولی اصولاً این تغییرات و تحولاتی که مرتب در کارها پیدا میشود بالاخره نفع دستگانه اقتصادی مملکت نخواهد بود مگر یک وقتی وزارت اقتصاد دست در بنگاه اقتصادی اسمش را میگذارد و بعد بانک صنعتی و بالاخره هر روز یک تغییرات مفصلی در این دستگانه میدهد این عمل خودش تولید هرج و مرج نمیکند؛ بایستی تشکیلات ثابت باشد و بانک صنعتی اگر نواقصی دارد باید رفع بکنند ولی چون اصولاً سطح تولید بالا رفته و بنده اطلاع دارم که سطح تولید کثرت و نوعان و بینه و غیره شاید بدو برابر سال گذشته رسیده است کارخانجات قدیم که آقایان اطلاع دارند در سال ۲۲ هزار تن محصول قند در مملکت بیش از ۵۲ هزار تن محصول داده است که حد اکثر است و در زمان رضاشاه قدیم که بالاخره کارخانجات خیلی خوب کار میکردند و محصول زیادی میدادند معذک بطور کلی محصول قند در مملکت بیش از ۳۲ هزار تن در سال تجاوز نمی کرد بنابراین خوب است دولت توجه مخصوص باینکه صنعتی بکنند و حتی برای تثبیت وضع فعلی قانونی کردن بانک صنعتی بمقتضی بنده اقدام مقتضی بکنند در مورد بانک صنعتی چند کلمه هم بنده خواستم راجع بمسائل انارک عرض برسانم انارک همه آقایان میدانند که در زمان شاه سابق بطور خیلی شدید و وسیعی مورد اکتشاف و استخراج قرار گرفت و ثابت شد که یک معادن فوق العاده غنی و ذی قیمتی در انارک موجود است بعد از شهریور ۲۰ بنده میدانم بجهت شاید بعلت وقتهای که در غالب کارهای تولیدی پیش آمد در کار معادن انارک هم وقتهای پیدا شد و مرحله رسیدن که فقط تولیدی در آنجا نمیشود بلکه اصلاً اکتشاف هم نمیشود الان یک عده زیادی کارگر بیچاره در انارک با آن وضع فوق العاده بد زندگی میکنند و بانک صنعتی هم توجهی که شایسته است بمسائل انارک مبذول نمی دارد اخیراً یکی از آقایان مهندسین زمین شناس با آنجا آمده و بنده دیدم که یک پیشنهاداتی کرده است که هم سطح تولید بالا میرود و هم نفع بانک است و من نمی دانم بجهت بانک صنعتی توجهی که شایسته است باین موضوع نکرده و مخصوصاً بنده از هیئت مدیره بانک تقاضا دارم که یک توجه مخصوصی بمسائل انارک بکنند و ضمناً در مورد کارگران بانک صنعتی خواستم اشاره ای بقانون کار بکنم طبیعی است که با وضع فعلی کارخانجات و مقدار زیادی کارگر قانونی بایستی موجود باشد و این قانون کار که لایحه آن بمجلس تقدیم شده بمقتضی من قانون مفیدی است و خوب است که در تصویب آن اقدام بشود زیرا که با وضع فعلی

طبیعی است که یک مملکتی اگر بخواهد ترقی بکند و منافه کارگر هم محفوظ بماند بایستی از حقوق کارگر دفاع بکند و قانون کار حقوق کارگر و کارفرما را بنحو رضایت بخشی تأمین میکند بنده من قانون کار که وزارت کار بایستی مجری این قانون باشد باید هر چه زودتر بگذرد یک میلیون و سیصد هزار تومان بودجه اداره تبلیغات و انتشارات منظور شده است که اصلاً نمایانم انتشارات و تبلیغات مأمور چه کاری است وجه چیزی را باید انتشار بدهم و در اطراف چه موضوعی باید تبلیغات بکنند ولی بهرحال هر وظیفه ای که داشته باشد انجام نمی دهد و اصولاً اگر یک چنین اداره ای راه میگویند موجود باشد آنرا ضمیمه وزارت کشور بکنند زیرا وزارت کشور است که بایستی آمار کل مملکت و تبلیغات عمومی و بهداشتی و غیره را انجام بدهد و بنده من اداره انتشارات و خودش در بودجه بعنوان یک اداره مستقل ابدأ معنی ندارد و بایستی حتماً ضمیمه وزارت کشور بشود.

راجع بداره آمار هم که تابع وزارت کشور است بنده من خوب است اداره آمار برای یک مرتبه هم شده سرشماری حسابی از مملکت بکنند (صحیح است) الان بهیچوجه نمایانم تعداد سکنه ایران چه اندازه است بعضی ها می گویند ۹ میلیون بعضی ها میگویند ۱۸ میلیون آخر دور این یک رقمی خیلی عجیب بنظر میرسد و ما نمیتوانیم بگوئیم که کدام صحیح است بنده شخصاً خیال می کنم که یقیناً از ۹ میلیون بیشتر نیست که یک میلیون آن در تهران هستند مابقی هم همینطور در سایر نقاط مملکت متفرقند ولی در هر صورت نباید اشتباه بکنیم که از وظائف اصلی اداره آمار با این بودجه نسبتاً گزاف عمل سرشماری است و تقاضا میکنم که اداره آمار هر چه زودتر باین قسمت توجه بکنند و سرشماری تمام مملکت را هر چه زودتر عملی بکنند (صحیح است) راجع به بودجه وزارت جنگ البته یک قلم بزرگی بودجه وزارت جنگ را تشکیل میدهد که آن هم صد و هفتاد و یک میلیون تومان است بنده بهیچوجه منکر این نیستم که ارتش ما بایستی قوی باشد زیرا با شرحی که بنده دادم و با وضعی که فعلاً مملکت ما متأسفانه گرفتار شده افراد ما باید قوی باشند و دستگاه دفاعی ما هم باید قوی باشد ولی میگویم متذکر بشوم که از این صد و هفتاد و یک میلیون تومان فقط یک میلیون و دویست و پنجاه هزار تومان بودجه بهداری ارتش است شما ملاحظه فرمائید از یک در صد هم حکمتر است (صحیح است) تحقیق فرمائید ببینید ارتش های ممالک بزرگتر که مخصوصاً دقت دارند که یک افراد تندرست و سالمی از مملکتشان دفاع کنند بودجه بهداری آن ها چقدر است ؟ در هیچ مملکتی بودجه بهداری ارتش از بیست درصد کمتر نیست در ممالک مثل امریکا و انگلستان یازده درصد است ولی در اینجا از یک در صد هم کمتر است و نتیجه اش هم این است که می بینیم آقایانی که خدمت نظام وظیفه را انجام داده اند اگر گذارشان ببهداری آنجا افتاده باشد دیده اند که چقدر ناقص است دستگاه بهداری ارتش و من موقعی که بودجه آنرا مطالعه کردم و بنده بودجه بهداری را تحقیق کردم بهیچ وجه تصحیر

را متوجه بهداری ارتش نمایانم بلکه از دولت و وزارت جنگ میدانم که این بودجه قلیل را برای بهداری ارتش منظور کرده اند و تمام دستگاه بیمارستان ها ناقص است و بهیچ وجه وسائل فنی و موتوری ندارند الان بهداری ارتش وسایل موتوریزه میخواهد بقدر کافی آبولانس لازم دارد بقدر امکان پرسنل پزشکی لازم دارد که در موارد ضروری فوراً امداد اولیه و معالجات مقدماتی را بعمل بیاورند ولی متأسفانه در بهداری ارتش این نکته رعایت نشده است راجع بارتش بنده یک نکته ای را لازم میدانم متذکر بشوم و آن این است که بنده من و تجربه من سر باز ایرانی یکی از وطن پرست ترین سر بازانی است که در دنیا ممکن است وجود داشته باشد (صحیح است) این را بنده با کمال شجاعت و شهامت میگویم چون خودم مشاهده کردم در روز سوم شهریور من در آبادان بودم و دیده که بچه نجوسر بازان ما جنگیدند حقیقه هر چه قدر تعریف کنم کم است آقایان هم شاید خودشان دیده باشند ولی این یک موضوع دیگری است که البته آقایان تادرت آن محل نباشند نمی توانند بفهمند که آنها چه شجاعتی از خودشان بخرج دادند (صحیح است) این سر بازان آقایان در روز سوم شهریور (بنده فقط راجع بسر بازان آبادان صحبت میکنم و یقین دارم که وضع سر بازان در سایر نقاط هم همینطور بوده است) آنها بدون داشتن وسائل کافی بدون داشتن سرپرست و بنده میگویم که حتی یک افسر هم نداشتند و بعضی اینکه جنگ شروع شد ساعت چهار و ربع بعد از نصف شب بود اغلب آقایان افسران و حتی استواران فرار کردند فقط یک گروهان بدون سرپرست باقی بود و اینها از ساعت چهار و ربع بعد از نصف شب تا ساعت سه و نیم بعد از ظهر بنحوی جنگیدند که حقیقه من که یک ایرانی بودم و آن وضعیت را آنروز دیدم متعجب شدم (صحیح است) بنده حقیقه متأسفانه از اینکه زبانم حقیقه قاصر است که تشریح کنم و بگویم که آنها چه کردند آنکاری که آنها کردند بزبان فرنگی ایلیک میگویند و اما یک ایلیکی بود که بنده مشاهده کردم دو نفر سه نفر تفنگشان را بر میداشتند و میرفتند پشت همارت در باغی هر کجا که ممکن بود میرفتند پناهانده میشدند و تا آخرین فنشک میجنگیدند و بعد هم دستشان را بلند نمیکردند که تسلیم بشوند میآمدند در مقابل سر بازهای هندی و انگلیسی و گلوله بسینه شان میخورد و میافتادند این طرز بود که سر باز ایرانی جنگید در سوم شهریور ولی نتیجه اش را هم که آقایان دیدند آن سوم شهریور که حقیقه یک تنگی بود برای این مملکت این آقایان نکردند که باین مملکت خدمت کنند اقلاً بولینت خودشان رضا شاه خوب خدمت کنند خوب بود که این تنگ را بار نمی آوردند البته من نمیگویم که تمام افسران از این قبیل هستند در بین افسران افسران خوب و فوق العاده وطن پرست هم وجود دارند همین آقای وزیر جنگ شنیدم که در روز سوم شهریور تصور که شایسته بود وظیفه خودش را انجام داد (نورالدین امامی - آقا شاه بختری را فرمائید در اهواز) ولی شایسته نیست در یک ارتشی که یک چنین سر بازانی دارد اینطور عمل بکنند ما باید متعجب باشیم باین سر بازها در روز سوم شهریور هم

بیشتر از یک اعلامیه از طرف ستاد ارتش منتشر نشده چاره ای این وضع پیدا شود در این صورت من وظیفه خود میدانم بآن سر بازانی که در روز سوم شهریور شهید شده اند درود بفرستم (صحیح است) و همچنین با افسران نیروی دریایی چون بنده راجع با افسران ارتش در ابتداء اشاره ای کردم باید این را بگویم که در نیروی دریایی در آبادان افسران دریایی با کمال شجاعت جنگیدند ناخدا بایندر - نقدی - مبلانی و یکمده دیگری بودند که با کمال شجاعت در حین انجام وظیفه شهید شدند و من برون یک آنها درود میفرستم (احسن است) در مورد وزارت کشور بنده من اگر دولت بخواهد حقیقه از دستگاه اداریش بکاهد و پرسنل کمتری را در اختیار خودش داشته باشد و بدین ترتیب یک صرفه جوئی در بودجه پرسنلی بکند و همچنین در بودجه اداری خوب است یک اصلی را اصولاً در اداره بخشها و استانها مراعات بکند و آن موضوعی که بنظر بنده صلی هست این است که مرکزیت اداری را از تهران بگیرد مرکزیت سیاسی البته باید در تهران باشد ولی مرکزیت اداری لزومی ندارد در تهران باشد اگر یک شکایت جزئی از مأموری شود یا اینکه دوفتر با هم دموائی اختلافی دارند این کار بر سر چه ربطی دارد؟ البته این قبیل امور را مأمورین مربوطه تحت نظر نماینده وزارت کشور که استاندار یا فرماندار یا بخشدار باشد انجام میدهند مقصود بنده این است که نماینده دولت استاندار یا فرماندار یا بخشدار باشد البته امور فنی و مهندسی و با ساختمانی و باقشونی اینها یک موضوع دیگری است موضوع اداری نیست ولی موضوع اداری تحت نظر نماینده وزارت کشور انجام بگیرد دیگر بگذریم موضوع اینکه هر جایی ۱۸ تابلو وجود داشته باشد چون ۱۸ تابلو در محل موجود است یک اداره باشد بعنوان بخش اداری یا فرمانداری نماینده بهداری نماینده عدلیه نماینده دارائی نماینده آمار نماینده کان دیگر هم تحت نظر فرماندار انجام وظیفه بکنند آن وقت خواهید دید که اینقدر ادارات مختلف باین سرور صدای زیاد بهیچ خدمت های زیاد به بایگانی به کارگزی و حسابداری و غیره احتیاج نخواهد داشت و در دفتر فرمانداری یک اداره بایگانی برای کارگزی و کار برداری حسابداری خواهد داشت و از این تعداد زیاد کارمند و موز و صندوقی کاسته خواهد شد و مردم هم کارشان زودتر رسیدگی خواهد شد و دیگر اینکه احتیاجی برای مراجعه بمرکز و معطلی زیاد برای رسیدن جواب از مرکز نخواهند داشت در مورد ژاندارمری کل کشور لزوم تصفیه این دستگاه مثل هر دستگاه دیگر اداری لازم به بحث نیست همه آقایان میدانند که وضع تمام ادارات و دستگاههای ما کاملاً خراب است ژاندارمری دیگر از آنها هم خرابتر است و من تعجب میکنم که آقای سرلشکر کویال که اشتهار دارد مرد درست و شریفی است (بعضی از نمایندگان همینطور هم هست بسیار آدم درستی است) چون بنده نمایانم را دیده ام و نه میشناسم ولی از هر کس که میبینم میگویم مرد شریفی است ولی ایشان چهطور میتوانند باین افراد نادرست کار بکنند و چرا اصلاحی نمیکند اقدامی نمیکند چون رئیس که حقیقه آدم درست و باکی باشد خیلی در اصلاح اداره مربوطه مؤثر است تعجب میکنم که چرا ایشان

اقدامی نمیکند راجع بژاندارمری بنده یک نکته ای را که چندی قبل متذکر شدم حالا در همین قسمت عرض میکنم و آن اینست که در مقابل یکی از سفارتخانه های بیگانه که بنده در تهران از مقابل آن رد میشدم و چند دفعه هم مشاهده کردم یک عده زیادی ژاندارمری را می بینم که آنجا پاسبانی میکنند شاید حقیقه در یک روز قریب بیست نفر در آن جا بودند بعضی هاشان بعنوان کشیک ایستاده بودند و عده ای هم راه میرفتند بنده میگویم از دولت بپرسم که این افراد ژاندارمری چکار دارند در آنجا ژاندارمری که باید برود راهها را نگاهداری کند حفظ انتظام کشور را مخصوصاً در خارج از مرز که داشته باشد این ژاندارمری چکار دارد که حفظ سفارت خانه های بیگانه را بکنند اگر اینها عده شان زیاد است خوب کم کنید بودجه را تقلیل بدهید اگر هم زیاد نیستند بیکر چرا آنها را میفرستید ب سفارتخانه های بیگانه من ایشان را بکنم باین برای ایران که افراد انتظامی خودش را با آنجا بفرستد چون اینها بالاخره باید کشور را در خارج از مرز که حفظ بکنند و این ژاندارمری بایستی سفارت خانه های بیگانه را در حال عادی حفظ بکنند چون ماحال غیر عادی که نداریم عده شان هم شاید خیلی زیاد بود و قریب بیست نفر مأمور بودند من خواستم از دولت بپرسم که از برای امتحان بیایند همان کشور مرز را که کنید و از آنها یک عده پاسبان یا افراد ارتش برای حفاظت سفارت ایران بخواهید به بینه چه جواب میدهند راجع به وزارت بهداری که بنده مفاصل عرض کرده ام و امیدوارم آن لایحه سازمان وزارت بهداری که در کمیسیون بهداری است هر چه زودتر تصویب بشود سازمان وزارت بهداری اقلانیت بشود و کادر فنی آن وزارت خانه مخصوصاً تثبیت بشود که شاید بتواند مأمور بهداشت مملکت بهتر برسد فقط در اینجا یک نکته که من لازم بتذکر میدانم این بود که در مجلس متأسفانه در جلسه قبل هم آنرا اشاره کردم یکی دوفتر از آقایان نمایندگان اصولاً نظر خوبی با آقایان پزشکان ندارند بنده نمیگویم که نظریه ای دارند ولی درست متوجه نیستند که پزشکی که مأمور ولایات میشوند با چه اشکالاتی مواجه هستند بنده این موضوع را در جلسه پیش تشریح کردم ولی هیئت مندرج میبکنم که بنده من آن پزشکانیکه در خارج از مرز کار میکنند مخصوصاً در نقاط آب و هوای بهمان طوری که یک سر باز و افراد دیگری وطن پرستی و فداکاری میکنند آنها هم وظایف خودشان را بهمان طریق انجام می دهند دیگر نیایستی که مورد شتم قرار بگیرند و اگر هم پزشکان نیرومند آن یک موضوع دیگری است و بنده در جلسه پیش تشریح کردم حق من هم از جهت با آقایان پزشکان است و آقایان حقیقه باید انصاف داشته باشند یک پزشکی که چندین سال تحصیل کرده است دیگر حاضر نیست در یک محیطی که نه وسایل زندگی دارند و نه وسایل امنیت دارند هیچ نوع وسیله ندارند زندگی کنند برای ناآین اگر وزارت بهداری پزشک معین کند با او میگوید که ماهی دویست و نود تومان بگیرد برود بنائین افراد اگر هم بنائین نخواهند بروند و همین دویست نود تومان را بگیرند چرا بنائین بروند در صورتی که در آنجا منزل میخواهند وسایل زندگی میخواهند آسایش میخواهند اگر آنجا برود باین منظور

میروید که يك انموخته‌ای برای خودش داشته باشد ، شایه انتظاری دارید که باین حقوق غیر مکنی چنین کاری را بکنند بنده بازم خواهش میکنم که لایحه اش حقوق پزشکان خارج از مرکز راه رجه زودتر بمجلس تقدیم کنید . راجع بوزارت خارجه هم آن چه که باید گفته شود جناب آقای تقی زاده فرمودند بنده دیگر راجع بوزارت خارجه عرض نمی کنم ولی خواستم از دولت تقاضا کنم که در انتصاب مأمورین خارجی مخصوصاً دفت کنید چون حیثیت و آبروی ما منوط بطرز عمل رفتار این نمایندگان مادر خارجه است (صبح است) البته ما در خارجه نمایندگان خیلی خوب و وطن پرستی داریم و شاید بعضی ها هم شامل این اوصاف نباشند بعقیده من وزارت خارجه مخصوصاً بایستی دفت کند که نمایندگان سیاسی ما از وطن پرست ترین و صالحترین افراد انتخاب بشوند در مورد ریت و تلگراف فقط نکته ای که میخواهم تذکر بدهم راجع برساندن نامه ها و تلگرافات است که مکرر در این جا بحث شده است و لدی بنده خواستم عرض کنم که اگر سر عبات تاخیر در رساندن این تلگرافات نداشته باشند پرسنل کافی است یعنی مستخدم جزء کافی ندارند ، نامه رسان و فراش تلگراف باندازه کافی ندارند بنده پیشنهاد میکنم که دولت مستخدمین جزء وزارتخانه ها و ادارات دولتی که زیاد بر سازمان آن ها است منتقل کنند بوزارت پست و تلگراف ، چون در غالب وزارتخانه ها يك عده مستخدم جزء هست که کاملاً زائد است و خود وزارتخانه های مختلف هم میگویند که ما احتیاجی نداریم بوجود آنها و منتها شاید برای ارفاق وجه دیگری آن ها را اخراج نمیکند و خوب کاری هم میکنند زیرا حقیقه اگر اخراج شروع شود باید از بالا شروع بشود ، بنا بر این بنده پیشنهاد میکنم که این مستخدمین جزء را بوزارت پست و تلگراف منتقل کنید و آنها مأمور نامه رسانی بشوند هر نامه رسانی ممکن است با يك عده از نامه رسانها مأمور يك حوزه یا يك کورچه یا يك قسمت مخصوص شهر بشوند و بعضی اینکه يك تلگرافی يك نامه ای رسید آنها فوراً بمقصد برسانند و دیگر این وضع بیش نباید که از لندن کافد ۴ روزه برسد و از تهران بتجریش ۱۵ روز طول بکشد و این ننگ آور است برای وزارت پست و تلگراف که مواجه با امر غیر فنی باشد برای این که این کار يك امر فنی که نیست که بتوانند بگویند دستگاههای ما ناقص است ما وسایل نداریم یا سیم ما هواپی است این کار فقط نامه رسان و کارمند جزء میخواهد و بنده جداً پیشنهاد کردم که این موضوع مورد توجه دولت قرار بگیرد راجع بوزارت فرهنگ موضوعی را که بنده لازم بنده کرد میدانستم ، موضوع تعلیمات اجباری است قانون تعلیمات اجباری از تصویب مجلس گذشته است ولی متأسفانه آنطور که میخواهد و حتی شنیده میشود که بعضی از مأمورین از محل بودجه تعلیمات اجباری در مرکز مشغول کار اداری و دفتری هستند طبیعی است که منظور از گذراندن لایحه تعلیمات اجباری این نبود منظور این بود که تعلیمات اجباری عمومی شود و سواد و اطلاعات مردم بسط پیدا کند و مخصوصاً در ولایات و جاهای کوچک لازم است که وزارت فرهنگ دبستانهای زیاد و کلاسهای روستائی

در مزارع و دهات تأسیس کند آقایان خودشان در خوزه های انتخابیه خودشان تشریف برده اند و وضع مدارس را از نزدیک دیده اند خیلی خیلی ناقص است (صبح است) و بعقیده من یکی از موضوعاتی که دولت باید توجه بکند موضوع تعلیمات اجباری و بسط و تعمیم آن در ولایات و مخصوصاً در جاهای کوچک است راجع بدانشکده پزشکی هم که در جلسه قبل عرض کردم و دیگر وارد آن نمی شوم فقط عرض میکنم که توافقی زیاد است و در جلسه قبل برای تربیت پزشک بمرض رسانیم این طبیعی است که دانشکده پزشکی در درجه اول باید تکمیل بشود ، این بودجه ناچیز که باین بودجه هم بایستی دانشکده را اداره میکنند و هم چند بیمارستان بزرگ را در مرکز اداره میکنند این بودجه کافی نیست و نتیجه اش این است که وضع دانشکده خوب نیست یعنی بالاخره کافی نیست و بیمارستانها هم وضعی را دارند که خودتان مشاهده میکنید قبل از اینکه وزارت فرهنگ را ختم کنم بنده خواستم از آقای وزیر فرهنگ که ایشان تشریف ندارند تقاضا کنم که راجع بدو نفر از خدمتگزاران حقیقی وزارت فرهنگ که متأسفانه فوت شده اند یکی آقای دکتر حبیبی استاد دانشکده پزشکی است (صبح است) و دیگری هم مرحوم دکتر ولی الله نصر که بنده اطلاع دارم يك بازماندگان دارند که وضع آنها خوب نیست و در عسرت هستند يك توجه مخصوصی بکنند و بهر نحوی که ممکن است وسایل تحصیل و آسایش بازماندگان آن مرحومین را تأمین بکنند (اگر هم لایحه ای برای این کار لازم است که بمجلس پیشنهاد بشود برای برقراری مستمری آنها) لایحه آن را تقدیم کنید . بودجه وزارت راه فقط ۵ میلیون منظور شده است بنده نمی دانم اشتباهی شده در این مبلغ یا صحیح است ولی بعقیده من در يك بودجه هشتصد میلیون در يك مملکت کشاورزی که تمام دهات و قصبات در حقیقت بایستی با هم ارتباط با جاده صحیحی داشته باشند این بودجه بعقیده من غیر کافی است (اردلان) - قسمت عمرانی هم هست (آن راجع بساختن اسفالت است ، اسفالت را کاری ندارم و راجع براه شوسه عرض می کنم و البته آقایان اگر در نظر بگیرند که مقدار زیادی از این بودجه صرف مخارج امور اداری و میز و صندوق میشود طبیعی است که پول زیادی برای ترمیم جاده ها و ایجاد راههای تازه بین قصبات و دهات باقی نمی ماند و در عین حال هم من خیال میکنم که وزارت راه با این بودجه کم خوب کار کرده است برای اینکه از این راههایی که ما عبور کرده ایم اغلب راههای عسره کشور خیلی بد نیست ولی کافی نیست زیرا باید راههای بین دهات و قصبات مخصوصاً بایستی اصلاح بشود چون کد اقتصاد بزرگی بآن دهات و قصبات خواهد شد ، راجع باداره اسفالت اگر اداره اسفالت کار خودش را آنطور که مردم انتظار دارند انجام بدهد بد نیست ولی بایستی توجه داشته باشد که مقصود از این وضع مالیات نفت و بنزین اسفالت کردن راههای کشور و مخصوصاً راههای خارج از مرکز بود باید جاده های ولایات را تعمیر و اسفالت بکنند (صبح است) بنده شنیده ام که از محل بودجه اسفالت راه باوران و سلطنت آباد را فقط اسفالت کرده اند

چه بهتر که همه راهها را اسفالت کنند لیکن کسی منکر این نمیتواند بشود که در این زمانه خیلی مقتضی است که تمام جاده ها بهترین و بهی نگهداری بشود ، بنده هم همیشه طرفدار حصار مثبت هستم حقیقتاً من آرزو داشتم که تمام ارتباطات اطراف تهران اسفالت بشود ولی آیا جاهای دیگر که مقدم تر است از اینها موجود نبود ؟ بنده در جلسه گذشته راجع براه انارک عرض کردم آنرا اسفالتش نکنید ، يك عشر يك صدم این مخارجی که برای این کارها بکار میبرید بروید يك شاهراه آنجا را که بنده عرض کردم که تنها ارتباط بین انارک و جندق و بیابانک با نقاط دیگر کشور است این راه را بسازید که این جاده ها قابل عبور باشد . البته وزارت راه فعلاً اقدامی برای این راه کرده است ، راجع براه انارک اگر چه اشکال تراشی شده است از طرف وزارت دارائی ولیکن اصولاً نظایر راه انارک خیلی زیاد است و همه آقایان میدانند (صبح است) راجع بوزارت کشاورزی بنده که نمایانم و نظایر وزارت کشاورزی چیست و کاری انجام میدهد و آیا بمرض مردم میرسد یا نه (دکتر راجی - باستثناء اداره آبیاری که خوب کار کرده است) چون در حوزه انتخابیه بنده که وزارت کشاورزی نه نمایانده اند و نه جزئی کاری انجام داده (فولادوند - بهیج وجه) ولی میخواستم پیشنهاد کنم وزارت کشاورزی از بودجه ای که در اختیار دارد يك مقداری را ببنگاه آبیاری بدهد چون آنچه که برای ایران لازم است و مورد انکار هیچکسی نیست آبیاری است (دکتر فلسفی - بودجه ای ندارد) ولی خواه این کار را وزارت کشاورزی بکند یا بنگاه آبیاری بکند یا وزارتخانه دیگری همانطور که در اول بیانات خودم عرض کردم اهم مسائل مملکت ما آب است و فرهنگ و بهداشت و این موضوع آب را مخصوصاً باید توجه کنید که علت عسره فقر ولایات مخصوصاً از بی آبی است ، اگر آب تولید بشود اغلب آن نقاط آباد خواهد شد ، چون در همه جا مردم متمکن نیستند ، نروتمند نیستند که بتوانند از شرکت های عمومی یا دستگاههای خصوصی برای سفر جاه استفاده کنند این است که بنده میخواستم از وزارت کشاورزی خواهش کنم که بودجه آبیاری را توسعه بدهد و دقت کند که این بودجه هم صرف جاهای مخصوص و غرضهای خصوصی نشود آنچه که بنده اطلاع دارم بنگاه آبیاری اتفاقاً خیلی خوب کار میکند و من هم که تماسی با بنگاه آبیاری داشتم و تقاضائی راجع به نائین کردم حسن استقبال کردند و مأمورین و مهندسی فرستادند در محل - تحقیقات هم کردند و من هم متشکرم ولی خواستم بگویم که در تقاطعی مخصوصاً کار بکنند که این نقاط احتیاج مبرم بآب دارند و مردمش هم فقیر هستند و خودشان نمی توانند حفر قنات بکنند و از آقای وزیر هم تشکر میکنم که تقاضای بنده را راجع به آب نائین ترتیباً دادند و دستور مقتضی صادر کردند (صبح است) فعلاً بنده خیال میکنم اگر برای نائین که يك وقتی شهر خوبی بود و حالا يك شهر قریب است آب ایجاد بشود شاید مقام لایحه خودش را در کشور احراز کند (صبح است) (اردلان - انشاءالله) ولی وضعیت طبیعی آنجا متأسفانه خیلی بد است ، بنده راجع بکشنگاههای

کشور میخواهم عرضی بکنم چندی پیش بنده شخصاً رفتم و کشتارگاه تهران را دیدم کردم نمایانم آقایان رفته اند یا نه ؟ بنده خواهش میکنم که نمایندگان تهران افلا کشتارگاه تهران را ببینند این کشتارگاهی که فعلاً مشغول بکار است این در وقتی ساخته شد که شاید جمع ذبغ چه دام کوچک چه بزرگ در تهران از ششصد ، هفتصد تا تجاوز نمیکرد ولی در حال حاضر روزانه چندین هزار در کشتارگاه ذبغ میشود ولی بهیچوجه این وضع کشتارگاه با اصول بهداشتی تطبیق نمیکند یعنی يك وضع رفت آوری دارد خوشبختانه در مجاورت آنجا يك ساختمان جدید هم دارند میسازند يك بنای تازه ایرا شروع کرده اند ساختمان و جلو هم رفته اند و نزدیک باتام است و کلیه نکات فنی و بهداشتی در آن ساختمان جدید مراعات شده ولی متأسفانه اظهار میکنند که از حیث بودجه در مضیقه هستند و بودجه ایرا که وزارت دارائی در اختیار آن بنا گذارده است کافی نیست و بنده میخواهم که این جا پیشنهادی بکنم یا تحصیل خرجی بکنم ولی من میخواهم بگویم که آقای نخست وزیر خوبست که يك مرتبه این کشتارگاه را ببینند من یقین دارم که در مراجعت این قلم مربوط بکشنگاه را اصلاح خواهند کرد و بودجه بیشتری برای کشتارگاه تهران تأمین خواهند کرد (صبح است) یکی از آقایان آقای بهجانی یادداشتی داده بودند که خوبست راجع بشهرداری و برق و اوله کشی تهران هم تذکری بفرمائید بنده خیال میکنم که احتیاج بگفتن نداشته باشد (آشنایان زاده وضع شهرداری طهران خیلی بد است) بلی آنطوری که بنده اطلاع دارم همیشه در شهرداری این وضع حکمفرما بوده است (کفائی - راجع ببرق هر شب خاموشی است) ۰۰۰ راجع ببرق که ایشان میفرمایند البته بنده نمایانم شاید اشکالات فنی موجود باشد ولی آنچه که مردم بآن مواجه هستند این است که از نداشتن برق خیلی در اشکال هستند و وضعیت طوری شده است که بهیچوجه شخص نمیتواند اطمینان داشته باشد که برق خواهد داشت سابق طوری بود که در هفته ای يك روز دو روز بی برق بود ولی حالا در منزل ما شاید در هفته يك شب برق هست و چون بنده همسایه جناب آقای حکمت هستم یقین دارم که ایشان این موضوع را تأیید میکنند ولی بنده سایر قسمت های شهر را نمایانم و بنده تعجب کردم آقای وزیر کشور که بعقیده من يك آدم خیلی شریف و خوبی هستند چطور تشریف میبرند اداره برق تقدیر میکنند مأمورین را ؟ بنده هیچکدام از آنها را نمیشناسم ولی نمایانم که این طرز کار مأمورین برق تقدیرش حکما است ؟ خوب البته تنبیهی یا توبیخی نمیکند دیگر تقدیرش چیست ؟ راجع بشهرداری بنده اینجا یادداشت کرده بودم که خواستم اینجا عرض کنم و این نکاتی که بنده راجع بشهرداری توضیح میدهم بهیچوجه این تذکرات نباید شخصی تلقی شود برای اینکه بنده با آقای دولت آبادی خودم شخصاً دوستم و ایشان را هم آدم خوبی میدانم و این تذکراتی که میدهم کلی است و بهیچوجه شخصی نیست ، این مرج و مرج در شهرداری بعقیده من قابل تحمل نیست ، ما از آقای دولت آبادی

توقع داشتیم وقتیکه تشریف آوردند يك اقدامات اساسی بکنند ، این کارمندان شهرداری که اغلب بسوه استفاده چی مشهور بودند از خودشان دور بکنند (صبح است) (اردلان - آقا انتخابات انجمن را چرا نمیفرمائید؟) آنرا هم عرض میکنم این وضعی که آب ، گوشت ، شیر و بیخ دارد و چیزی که مردم احتیاج دارند خوب نیست ، بهداشتی را آقایان و ضمناً را میدانند و بهیچوجه من لازم نمایانم تذکر بدهم ولی آنچه را که من لازم میدانم تذکر بدهم این است که اصول بهداشتی در مورد شهرداری طهران بهیچوجه آنطور که باید و شاید مراعات نمی شود همانطور که در امور ساختمان و غیره مراعات اصول بهداشتی نمی شود و در سایر چیزها هم آقایان میدانند در آب و شیر و گوشت هر چیزی که میل میکنند آیا از اینها مطمئن هستند ؟ بنده یقین دارم که هیچکدام شان نمی توانند با اطمینان کامل این مواد را مصرف کنند ، این مواد بایستی تماماً از طرف مأمورین بهداشتی شهرداری معاینه بشود ، راجع بشهرداری و بهداشتی شهرداری عرض کردم طوری که شایسته است وظایف خود را انجام نمیدهند ، رئیس و معاون بهداشتی شهرداری هم از دوستان بنده هستند و بنده کمال ارادت را هم با آقایان دارم ولی اصل موضوع این است که وضع شهرداری اصولاً يك اصلاحات اساسی لازم دارد بنده برای اینکه آقایان حقیقه متوجه شوند طرز عمل شهرداری را يك مثالی برایشان بزنم چون این موضوع را خود بنده مواجه بودم و مسموعات نیست این تج به خود من است در مقابل بیمارستان مرکزی راه آهن چندی قبل يك کسی شروع کرد بساختن ، آنچه که ما اطلاع داشتیم ، بنده چون هر روز میرفتم آنجا زمینهای مجاور که مال شهرداری بود اصولاً يك وقتی صحبت بود که زمین های آنجا را بیمارستان راه آهن بخرد باین جهت مراجعه کردم بشهرداری و طلت رابرسیدیم که چطور شد قبل از اینکه براه آهن فروخته شود شخص دیگری فروخته شد مأمورین شهرداری از برزن و غیره آمدند و گفتند که این زمین مال شهرداری است و هیچکس هم حق تصرف در آنجا ندارد و این غصب است ولی بعداً دیدیم که در آنجا يكمده دکان کیکی از آنها کله پزی است و يك حمام دارند میسازند حالا فاصله این ساختمان از بیمارستان طبق برآوردی که خود مأمورین شهرداری کرده اند چهل و هشت متر بیشتر نیست و در مجاورت آنجا هم يك عمارت چهار طبقه خیلی مگملی ساخته شده است بالاخره ما بشهرداری باز هم مراجعه کردیم و مخصوصاً از بنگاه راه آهن تذکرات مؤکدی شد که حمام در مجاورت بیمارستان آنهم يك بیمارستان چهار طبقه بهیچوجه با اصول بهداشتی وفق نمیدهد خوب است جلوگیری شود شهرداری هم اظهار داشت که زمین قصب است پروانه ساختمان هم ندارد و ما جلوگیری خواهیم کرد مهلاً پس از چند روز دودکش این حمام شروع کرد بدود کردن و شهرداری هم جلوگیری نکرد و باز هم که تحقیق شد شهرداری گفت نه فقط زمین غصب است و پروانه ای هم ندارد بلکه پروانه آنجا را هم که شهرداری باید بصف حمام بدهد آنرا هم ندارد و پروانه بهداشتی شهرداری را هم ندارد بعداً تعقیب کردیم که خوب با این وضع

چه باید کرد ما میگوئیم يك کاری بکنند که این خلاف قانون او مورد تنبیه قرار گیرد بعداً ما کشف کردیم که فاضل آب آن حمام هم بيك جاهی که اهالی آن طرف شهر را مشروب میکنند وارد میشود این فاضل آب را هم همین طور بقات باز کرده اند جریان را گزارش بهداشتی شهرداری دادیم بهداشتی شهرداری هم و اما کار را بجریان انداخت و بالاخره بدادسرا مراجعه شد و بعد از مدتی چیزی نشان دادند که از طرف دادستان تهران بود نوشته بود که امر راجع بتغلیه فاضل آب حمام بقات مربوط بدادستانی نیست باز ما مراجعه کردیم بالاخره با وجود تمام این خلاف قانونها روی زمین فسی بدون داشتن پروانه ساختمان بدون پروانه بهداشتی ، بدون پروانه بهداشتی ، بدون مراعات هیچیک از اصول اولیه بهداشتی آنجا يك حمامی دایر است و شهرداری اقدام اساسی بعمل نمی آورد ، البته شهرداری متعذر است باین که هیچ قانونی نداریم ، بنده میخواهم بیرسم که حضور برای اینهمه ظلم ب مردم قانون هست ولی برای مراعات بهداشت شهر قانونی نیست ؟ بعداً که تعقیب کردیم معلوم شد که حقیقه است میگویند قانون حسابی آنها درست ندارند این کارها میشود این خلاف قانونها میشود شهرداری منتهی کاری که میتواند بکند این است که آن شخص را بدادگاه احاله بدهد دادگاه هم پس از مدتی جریان ۵۲ ریل او را جریمه میکند بعد هم اگر دو مرتبه احاله شد بمر این که يك مرتبه جریمه شده است دیگر جریمه نمیشود این است وضع شهرداری و این است وضع مقرراتی که شهرداری باید با آن کار بکند ، بنده از دولت انتظار دارم که مقرراتی برای شهرداری طهران وضع کند (صبح است) که دست شهرداری در اجرای وظایف خودش باز باشد و ضمناً دولت در انتخابات انجمن شهر هم اقدام بکنند (صبح است) و يكمده دلسوز و صبیح برای شهر طهران انتخاب بشود که وضع شهرداری طهران اصلاح بشود (مهندس رضوی - باید بگذارند مردم انتخاب بکنند) بیانات بنده تمام شد فقط خواستم در خانه به آقای وزیر تذکر بدهم که این بودجه ای که میگردد شاید در عرض هفت سال گذشته پس از وقایع شهریور اولین بودجه ایست که بمجلس داده شده ، بتصوب مجلس برسد و از ایشان خواهش میکنم از این موقعیتی که پیش آمده است استفاده بکنند و این هلاقی را که مجلس باصلاحات کشور و عمران کشور نشان میدهد ایشان مورد توجه قرار بدهند و دست با اقدامات اساسی بزنند ، اگر خدای نکرده ایشان اصلاحات ادارات را شروع نکردند ، عناصر ناصالح رایبرون نکردند ، عناصر یا کدامن را تشریح نکردند ، در عمران اقدامی نکردند و برنامه هفت ساله راهم پس از تصویب مجلس عملی نکردند بعقیده بنده وظایف خودشان را انجام نداده اند و بدون این که خودشان قصدی داشته باشند خیانتی بکشور ایران کرده اند و اما اگر انشاءالله وظایف خودشان را بنحو احسن انجام دادند و با توجه اعلیحضرت همایونی که هلاقی مفرطی باصلاحات مملکت دارند دست باصلاحات زدند ادارات را تصفیه کردند و عمران و آبادی کشور را تأمین کردند اطمینان داشته باشند که عموم ملت ایران و مخصوصاً صلحای ملت از ایشان جداً پشتیبانی خواهند کرد .

۲ - بیانات آقای رئیس دائر باظهار تأسف از فوت مرحوم محمدعلی جناح قائد پاکستان

رئیس - خاطر آقایان نمایندگان محترم از فوت قائد اعظم پاکستان محمدعلی جناح مستحضر شده است. مبارزه طولانی و فداکاری آن مرحوم در راه تحصیل آزادی و استقلال کشور پاکستان صفحات برجسته‌ای در تاریخ ملت همسایه و هم کیش ما ثبت کرده است (نمایندگان - صحیح است) مجلس شورای ملی از درگذشت این مرد وطنخواه که دارای صفات متمایزه و شخصیت ملی بود کمال تأسف و تأثر را از مبدار و (نمایندگان - صحیح است) از خداوند تعالی مسئلت دارم ملت پاکستان بتکمیل مبانی استقلال و آزادی و سعادت خود توفیق کامل حاصل نماید (نمایندگان - صحیح است) مراتب تأسف مجلس شورای ملی بمجلس مؤسسان و مجلس مقننه پاکستان نیز مخابره شده است.

نمایندگان - صحیح است، بسیار خوب

۳ - بقیه مذاکره در بودجه کل کشور رئیس - آقای دکتر شفق بیاناتی دارند؟

عباس اسکندری - بنده اخطار دارم

دکتر شفق - چون آقای دکتر طبا در موقع

اشاره بلاجه تریاک اسمی از بنده برده اند برای این که یک سوء تفاهم نشود عرض میکنم چنانکه خودشان فرمودند بنده مخالف بلاجه منع کشت تریاک نبودم بنده از طرفداران جدی لایحه منع کشت تریاک هستم مخالفت بنده با فوریت بود آنهم نه با فوریت اول بلکه با فوریت دوم عقیده بنده این است که در این کشور هر وقت ما کاری را انجام میدیم آن کار را بدون نقشه و بی مقدمه انجام می دهیم بنده خواستم این دو هفته برود در کمیسیون و کمیسیون طرز عملی کردن این فکر را ببینند (صحیح است) الان شنیده ام آقای مکرّم هم فرمودند که در نقاط مختلف مملکت شروع کردند به کشت تریاک ما هم منتظر می شویم آن وقت در یک جاهائی از مملکت آنرا میکارند یکمده زیادی دهائی عمل میکنند بعد یکمده میگوئیم نکنید اگر چنین عملی هست باید دولت پیش بینی های لازم را بکند تا بشود عملی کرد بنده بخاطر دارم در موقع تحریم مشروبات الکلی در امریکا از چند ماه قبل جمع شدند برای فکر تبدیل باحسن و آنجا مشورت میکردند نظر بنده منحصر این بوده است خود بنده عضو انجمن مبارزه با تریاک و الکل هستم و عقیده دارم که بایستی این بالای خانمانسوز از این کشور هرچه زودتر مرتفع شود ولی نقشه ای مقدمه ای تعیین طرز عملی لازم است.

رئیس - آقای عباس اسکندری

عباس اسکندری - جناب آقای دکتر طبا

در طی فرمایشات مبسوط خودشان که خیلی هم مفید بود بمطالعه که بنده در موقع استیضاح در مجلس بمعرض آقایان رساندم اشاره ای فرمودند بنده بطور خلاصه تذکر میدهم با این که میدانم فوراً مورد اعتراض جناب آقای نخست وزیر خواهد شد با هیچکس من غرض خصوصی ندارم مجلس مجلسی است که نمایندگان در سیاست عالی کشور باید اظهار نظر کنند از اول دوره تا کنون که ۱۴ ماه میشود تمام مطالبی که بنده این جا عرض

کردم در روی منافع عالی کشور بخصوص در روی سه چیز دور میزند اول توصیه بنامه مردم بمفاد قانون اساسی و حقوق ملت ایران دوم راجع بوحث ایران است که برای حفظ وحدت ایران بنده استرداد و بازگشت بحرین را لازم دانستم یکی هم راجع بمنافع ملت ایران است در نفت جنوب و در این قسمت خیال میکنم کمترین فائده که دارد بار مالیات سنگین را تا اندازه از دوش مردم بر میدارد این بار زیاد نه تنها کمرا را خم کرده بلکه شکسته است و تنها چیزی که میتواند جبران فشار آنرا بکند همین محل عایدی است و غیر از این محل فعلا محل دیگری نداریم (دکتر طبا - من تمام این نکات را تصدیق کردم) حالا هم عرض میکنم بنده مخالفتی که با دولت با افراد کابینه آقای وزیر داشتم این مخالفت شخصی نبود این روی نظر سیاسی است و بنده نسبت با آقای دکتر شادمان هیچوقت نگفتم که ایشان یک عمل خلافی باین صورت کرده اند من همچو چیزی نگفتم من گفتم ایشان در مدت پانزده سال متوالی که معاون کمیسر نفت جنوب در لندن بودند در این مدت ایشان یک عمل بازرگی نشان ندادند و اگر هم نشان دادند خوبست که بفرمایند چه کردند ایشان کاریر سیاسی نداشتند و وزراء که مآبند اصولا روی یک کاریر سیاسی است یا وکیل هستند بعد وزیر میشوند یا این که مدتها در ادارات دولتی در قسمت های مختلف برده اند و بالاخره بعد از آن مآبند وزیر وزارت خانه ای میشوند یعنی همه آنها طی یک مدارجی کرده اند ایشان پانزده سال در آنجا بودند هیچ اقدامی هم نکرده بودند بنده موافق نبودم با شرکت ایشان در کابینه این دلیل نیست که اگر ایشان فردا وزیر نبودند بنده با ایشان نظر خاصی داشته باشم همه مخالفت های من که با دولت ها می شود روی نظر کلی است مگر اینکه راجع بصلاحت خاص وزیری باشد وصحبتی بشود مخصوصاً در این قسمت که اخیراً بآزم صحبت شده است تا کیده میکنم و آقای دکتر طبا اشتباه میکنند یعنی قسمت مهم استیضاح بنده مربوط به سیاست خارجی و اقتصادی دولت بود و در روزنامه های موجود که بنده دارم و دارم میخوانم که یک تحقیقی مجلس بکند که این آنها را خبر گزاران خارجی خبرگزاری فرانسه آسوشیتد پرس و جرائد امریکا آنها را منعکس کردند شاید ۱۵۰۰ یادو هزار روزنامه می شود رادیوی ایران راجع بحرین راجع به نفت جنوب این اخبار خبر گزاران خارجی را سانسور کرد و اخبار آسوشیتد پرس و دیگر اخبار خارجی را منتشر نکرد میخوانم همه آنها حاضر است و الان بشانسان میدهم آقایان نمایندگان این اخباری که در دنیا منتشر شده بود یکمده هم برای نمونه گفته نشد چرا؟ برای اینکه مطابق مصالح عالی دولت حاضر نبود شاید دولت درست تشخیص داده و مانی فهمیم از این صحبت گذشته آقای دکتر شادمان که الان وزیر اقتصاد هستند بنده اطلاع پیدا کردم باز با آن قیر و موم نفت که بسوفات همراه دارند رفته اند در اداره رادیو تا آن دوز هائی که مانده و از آنها ممکن است خبری بیرون نیاید آنها را هم جلو بگیرند که دیگر هیچکس حرفی نزنند و اگر حرفی زد منتشر نشود خیال میکنم که همه ماها یعنی آقایان نمایندگان و شما آقای دکتر طبا

همه راجع به نفت جنوب یک نظر واحد داریم شماها همه مثل من میخوانید که این منافع ملت ایران برسد (صحیح است - صحیح است) و این فشار های مالیاتها کم و کسر شود بنده هیچوقت غیر از این چیزی نگفتم ام در قسمت دیگر من نگفتم که آقای نظام الدین امامی بد بوده اند من گفتم که ایشان کمیسر نفت بودند میخواستند به بینم ایشان کمیسر نفت جنوب هستند بایستند اینکسکه نکار نداشت بنده حرفهائی که زدم یک اصول کلی بود آقای نخست وزیر سابقاً یک چیزی گفته بودند شوخی کرده بودند من هم جواباً با زبان ادبی شوخی کردم گفتم که این قصیده جواب آن شعر است من دلم میخوانم که آقایان یک قدری انصاف بخرج بدهند من اصلا داخل در موارد بحث جزئیات امور در مجلس نمیشوم من داخل زدو خورد با اشخاص نیستم من نظر ندارم که بر علیه یک شخصی حتماً بیایم اینجا صحبت بکنم دلم میخوانم همه کمک بکنند و این دوسه موضوع حل بشود و ما هم یک خدمتی بکشور خود ایران و در معنی بخودمان کرده باشیم آقای نخست وزیر هم میخوانند از بنده راضی باشند یا نباشند اهمیتی ندارد **نخست وزیر** - بنده عرض زیادی ندارم خواستم دو کلمه توضیح بدهم خدمت آقایان و آن اینست که وظیفه دولت ها این است تا آنجائی که میتوانند و مقدورشان هست خدمت بمملکت بکنند فقط از حرف زدن که چیزی بر نیاید از چند روز قبل که نماینده شرکت آمده است با دولت وارد مذاکره شود اعتقاد و اطمینان و بقیه بنده اینست که مجلس شورای ملی صد در صد پشتیبان دولت است (صحیح است) برای اینکه با تمام قوا آنچه که لازمست ما بتوانیم بگوئیم و نسبت با آنهم امیدوار هستیم که مصالح عالی مملکت را بتوانیم تأمین بکنیم و تصور میکنم این بیاناتی که ایشان فرمودند با قیر و موم و نفت اینها را مخلوط کردند که نفت میخوانند بگیرند و قیر میخوانند بگیرند اینها را میخوانند بگیرند این اگر وهنی بکار دولت نباشد تقویتی از دولت نیست بنده اطمینان دارم که آقای عباس اسکندری در این بیاناتی که بفرمایند تنها هستند و فرد و منظور اکثریت مجلس شورای ملی غیر از اینست (صحیح است) (بعضیها - چنین نیست) عقیده دارم که دولت با حسن نیت وارد مذاکره شده است و با کمال صحبت از روی کمال وظیفه شناسی اقدامات خودش را برای تأمین حد اهلائی منافع مملکت خواهد کرد و نتیجه هم امیدواریم راجع به نفت جنوب این اخبار خبر گزاران خارجی را سانسور کرد و اخبار آسوشیتد پرس و دیگر اخبار خارجی را منتشر نکرد میخوانم همه آنها حاضر است و الان بشانسان میدهم آقایان نمایندگان این اخباری که در دنیا منتشر شده بود یکمده هم برای نمونه گفته نشد چرا؟ برای اینکه مطابق مصالح عالی دولت حاضر نبود شاید دولت درست تشخیص داده و مانی فهمیم از این صحبت گذشته آقای دکتر شادمان که الان وزیر اقتصاد هستند بنده اطلاع پیدا کردم باز با آن قیر و موم نفت که بسوفات همراه دارند رفته اند در اداره رادیو تا آن دوز هائی که مانده و از آنها ممکن است خبری بیرون نیاید آنها را هم جلو بگیرند که دیگر هیچکس حرفی نزنند و اگر حرفی زد منتشر نشود خیال میکنم که همه ماها یعنی آقایان نمایندگان و شما آقای دکتر طبا

نمایندگان - احسنت

رئیس - آقای دکتر فلسفی

دکتر فلسفی - عرض کنم در ظرف یکساله مجلس که بودجه بشکل یکدوازدهم و دودوازدهم مطرح میشد بنده از آن کسانی بودم که مخالفت میکردم و اعتقاد داشتم که بودجه کن مملکتی بایستی مطرح بشود (صحیح است) زیرا هیچ دولتی ممکن نیست موفق بیک اصلاحاتی بشود مگر اینکه بودجه اش بگذرد اما متأسفانه بقدری در این بودجه نقص و عیب هست (صحیح است) که امکان موافقت برای بنده

یک مطلبی را بنده میخوانم در مقدمه عرض میکنم بعد از این که دولت آقای حکیم الملک ساقط شد البته صحبت این بود که کی نخست وزیر میشود از اشخاصی اسم میبردند که بنده باها می گفتی هم بود بنده یاد هست یک روزی در فرا کسیون ملی که این اشخاص صحبت شد از لحاظ مختلف از جهات مختلف سنجیده شد البته ما مردمان خوب و باشخصیتی داریم ولی در مورد آقای وزیر دو مطلب مورد توجه قرار گرفت یکی این که گفتند ایشان جوان هستند قدرت و توانائی کار را دارند و یکی هم این که گفتند ایشان وزیر دارائی بودند و در مسائل مالی اطلاعاتی دارند و سوابقی دارند و مدتی وزیر دارائی بوده اند.

بنابر این یک علتش این بود که چون ایشان سوابق مالیات زیاد است اطلاعات مالیات زیاد است و مدتی وزیر دارائی بودند از این لحاظ ممکن است که سوابق مالی ایشان مورد استفاده مملکت قرار بگیرد این دو جهت جهانی بود که موجب رجحان ایشان بر دیگران شد اما در مسئله بودجه متأسفانه بنده باید این موضوع را اظهار کنم که ما نتوانستیم از اطلاعات مالی و از سوابق مالی ایشان استفاده بکنیم (صحیح است) عیب این مملکت این است که دولت ها و وزرائی دارند البته اختصاص بایشان ندارد سابقاً هم همین طور بوده است وقتی که میخوانند بودجه را تهیه بکنند هیچوقت وضع مملکت و ملت ایران را در نظر نمیگیرند فکر نمیکنند که این بودجه متعلق به ۱۰۵ میلیون جمعیت گرسنه و برهنه است گاز فرزند و بهداشت محروم است در عین این که حائز تمام منابع طبیعی خدادادی است ولی متأسفانه همیشه بر اثر غفلت زمامداران محروم بوده اند و همواره در کمال ذلت و خواری بسر برده اند (صحیح است) بودجه این مملکت همیشه روی هوی و هوس و امیال این و آن تنظیم میشود هیچوقت احتیاجات و شئون مملکت در تنظیم بودجه در نظر گرفته نمیشود (صحیح است) این هرایضی که بنده میکنم میدانم آنکه البته بجای نرسد فریاد است ولی من فکر میکنم در موقعی که بودجه مطرح میشود این را وظیفه و تکلیف وجدانی خود میدانم که عرض کنم این بودجه بقدری بد هست که مخیر کمیسیون بودجه که بگانه مدافع این بودجه است تلویحاً تصریحاً این بودجه را انتقاد کرده است (صحیح است) تمام آقایان موافقین که آمدند صحبت کردند اینجا تمام انتقاد کردند یک کدام نشد که از این بودجه دفاع کند عرض کنم که آقا در بودجه باید چند مطلب مورد توجه قرار گیرد یکی اینکه اصولاً بایستی بودجه تفصیلی را برای اطلاع مجلس و آقایان نمایندگان بدهند که آقایان ببینند و قوف پیدا کنند بجزئیات بودجه وزارت خانه ها دوم این که این بودجه بایستی تعادل داشته باشد یعنی دخل و خرج مملکت مساوی باشد سوم اینکه بودجه بایستی متناسب باشد در این بودجه متأسفانه نه تعادلی دارد یعنی وقتی که نگاه میکنیم دخل و هوای این بودجه در حدود ۶۰۰ میلیون تومان است و مخرج بودجه در حدود ۸۰۰ میلیون تومان است اینجا ملاحظه میکنید که کسر خرج دارد و دولت

معلوم نکرده است که از چه راهی این کسر خرج را تأمین میکند مگر اینکه دست قرض بطرف بانک ملی دراز کند (حائری زاده - چقدر قرض داریم آقا) و اما تناسب این تناسب بودجه چهار لحاظ هوایید و چه از لحاظ مخرج بایستی رعایت بشود یعنی دولت در وصول مالیات رعایت حال مردم را بکند و عادلانه ترین مالیاتها مالیات مستقیم است برای این که هر کسی به تناسب منافع و به تناسب سودی که میبرد مالیات میدهد یعنی آن قدر که ممکن دارد تروت دارد بهمان تناسب مالیات میدهد و از طرف دیگر ظالمانه ترین مالیاتها مالیات غیر مستقیم است مثل مالیات قند و شکر و قماش و غیره و اغلب مالیاتهای دولت و هوایید دولت از این مالیاتهای غیر مستقیم وصول میشود و این موضوع معایب زیادی دارد یکی از معایب این است که دولت می فشار وارد میآورد بخودش و دیگران یعنی اینکه هزینه زندگی را بائین میخواند بیآورد و موفق نمیشود یکی از عوامل بالا رفتن هزینه زندگی مالیاتها است برای اینکه در اثر این تحولات یکمده اشخاص تروت زیادی بدست آورده اند و پول در دست اینها دیگر ارزش خودش را از دست داده است همین طبقه هستند که اینها زمین متری یک تومان را صد تومان کرده اند همین طبقه هستند که اینها در ظرف این هفت هشت سال هر چیزی ضروری زندگی را بقیمت ده برابر بیست برابر برده اند بالا دولت بایستی از راه وضع مالیات سرمایه را در نزد آنها تعدیل کند و این یکی از آن کارهایی است که دولت ممکن است توفیق پیدا کند برای تنزل هزینه زندگی عرض کنم که یک موضوعی را بنده از لحاظ این که در کمیسیون بهداری عضویت داشتم و وظیفه خود میدانم توضیح بدهم اینجا عرض میکنم آن مسئله تریاک است یکی از عوامل انحطاط و بدبختی ما همین مسئله تریاک است و این مدتها است که مورد بحث و مذاکره قرار گرفته است و حتی وقتی که دولتها نتوانستند لایحه ای باین عنوان بیارند یک هدای از آقایان نمایندگان طرحی تهیه کردند بمجلس و موفق شدند که فوریت اول تصویب شد و فوریت دوم تصویب نشد و رفت بکمیسیون بهداری و در آنجا مورد مطالعه و مذاقه زیادی قرار گرفت ما هرچه اشخاصی که راجع باین موضوع اطلاع داشتند خواستیم مباحثه کردیم صحبت کردیم و بالاخره با رعایت تمام جهات و اشکالات و اعتراضاتی را هم که داشتند در نظر گرفتیم تا باین جا رسیدیم که در عرض دو سال این کشت تریاک دفن بشود حالا بنده وارد جزئیات نمیشوم زیرا آقای دکتر طبا بتفصیل بیان کردند که بنا بود این موضوع برود بکمیسیون بهداری و برگردد بمجلس بنده نفهیدم که چطور شد رفت بکمیسیون کشاورزی و در آن جا دفن شد در حالی که ما در کمیسیون بهداری از نظر کشاورزی هم مطالعات زیادی کردیم نماینده وزارت کشاورزی آمد آنجا آقای فتح آمد اشخاصی که صاحب نظر بودند تمام را خواستیم وصحت کردیم و بنده حالا منظورم این است که این موضوع بایستی هرچه زودتر برگردد بمجلس زیرا همه انتظار دارند که این لایحه در این دوره در مجلس تصویب

بشود عرض کنم یک موضوع دیگر که بنده میخوانم تذکر بدهم و استدعا میکنم آقای نخست وزیر توجه داشته باشند بائین مسئله دخانیات است عرض کنم یکی از محصولات مفید مملکت ما توتون و دخانیات است من از آقایان با تا انقیاب استدعا میکنم که آن مطالب شان را بگذارند برای موقع دیگری برای این که بودجه یعنی این مطالبی که بایستی همه ببینند اینجا و بشنوند غرض از این مطالبی که تذکر میدهم این است که آقای نخست وزیر توجه داشته باشند بنده در حوزه انتخابیه خود مدت جریانی است که بایستی تذکر بدهم (باتما انقیاب - درد راهمه میدانند دوش را بفرمایید) دوش این است که شما از آنجا بنده شویید و تشریف ببرید سر جای خودتان (صحیح است) (باتما انقیاب این هم برای آنکه مملکت است چیز عصبانی نشوید فرمایشتان را بفرمایید) بهر حال موضوع دخانیات را عرض میکنم که یکی از محصولات مفید مملکت است و هفتده بنده این است که یکی از منابع مهم عایدات این مملکت همین موضوع دخانیات است و علاوه تمام راهها و کشاورزان طبقات مختلف مالک و غیره از این محصول استفاده میکنند پارسل تقریباً در حدود مازانسران و کپلان و کرکان در حدود دو هزار هکتار تقابل دادند سطح کشت را و البته یک تضییقاتی هم فراهم میآورد که رفته رفته سطح کشت تحلیل میروند از نظر اینکه دولت و مردم استفاده بکنند خواستم استدعا کنم یک توجهی بفرمایند که این کشت توتون باین ترتیب مختل میشود بنده البته میدانم که محذور داریم و نمیتوانیم صادر بکنیم و توتون ها در انبار مانده است و فاسد میشود و از بین میرود ولی بالاخره شما یک انبار هائی بایستی بسازید که مدتی بتواند نگهدارند و یک فکری هم برای بازار صادراتی این محصول بکنید برای این محصول ۵۰ میلیون تومان همین الان نشان میدهند بزرگترین رقم عایدی دولت است در رقم عایدات عرض کنم که یک وضع دیگر محصول توتون این است یک کسی که ده هکتار می کارد یعنی دولت و ادار کرده است که ده هکتار بکارد (اردلان - چرا آقا؟) او آن مقدمانی که برای بیست هکتار داشته تشکیلاتی که برای ۲۰ هکتار داشته این ۱۰ هکتار سودش تکافی آن تشکیلات را میکنند و نتیجه این میشود که رفته رفته ضرر میکنند و از بین میرود و علتش هم این است که دولت فقط قیمت سیگار را گران کرده است (صحیح است) ولی هیچ وقت فکر این نبوده ایم که توتون را صادر بکنیم و بازار صادراتی داشته باشیم و آن در انبارها موجود است و دارد فاسد میشود عرض کنم یک موضوع دیگر که میخوانم استدعا بکنم مسئله املاک و گذاری است یک قانونی در این مملکت گذشت قانون املاک و گذاری است برای اینکه یکمده متنفذی که عرض کنم دست و پائی داشتند املاک خودشان و دولت را ببرند و اینها هم بنده صریح میگویم که املاک مردم را هم ببرند بنده مدار کی دارم آقایان که یک روزی میآورد پشت این تریبون ولی بیچارگان و بدبختان املاکشان از بین رفته است و ششده دیگری که وسیله نداشتند آتوقت محاکم متعدد بود معاکمات مثل برق صلی میشد و یکمده می آمدند املاک شان را میگریفتند

و میفرمودند به تبت می‌رسانند آن اشخاص بیچاره را
 امراض میدادند بعد بدیند که وقت گذشته است. مرض
 کتب حالا معاً را محدود کرده اند بیک معکله
 شده از اشخاص هم بوسیله اشخاصی که متوجه و
 معیشتشان از همین ملک تأمین میشد اینها مانده اند و
 پرونده‌های زیادی در آنجا متراکم است بالاخره
 باید یک فکری کرد بنده می‌خواهم بگویم که همه
 اینها مربوط به دولت جناب عالی است ولی این انتظارات
 را مردم از دولت جناب عالی دارند و از هر دو تالی هم
 داده اند. تمام گرفتاری‌های این مملکت را که در
 تمام شئون مملکت می‌بینیم ناراضی است که بایستی
 هر دولتی می آید بالاخره رفع کند یک فرمولی است
 راهی را پیدا کند برای اینکه مردم را نجات بدهد.
 ملک خودش است. ملک مسلم است بایستی اینها
 بدستش بدهند. راجع بیانک کشاورزی عرض کنم
 اشخاصی هستند قرض بفرمایند در املاکشان
 قنوت دارند پول هم ندارند اگر سند مالکیت
 داشته باشند می‌توانند از بانک کشاورزی پول
 فرض کنند و قنوت خودشان را ضامن کنند ولی
 وقتی که سند مالکیت در دست ندارند نمی‌توانند
 همین طور مانده است. یک مسئله دیگری هم که
 می‌خواهم عرض کنم موضوع خالصات است که بنده
 مخصوصاً در قسمت کشاورزی یک اثری از جناب عالی
 دیدم که خیلی هم از جناب عالی ممنون شدم. عرض
 کنم که این خالصات را دولت واگذار کند بیاید
 کشاورزی برای اینکه الان بدترین املاک املاک
 خالصه است و بدبخت ترین رعایای رعایای این
 املاک است (دکتر معظی - تقسیم کنید) یا تقسیم
 کنید بدهد مردم و یا اینکه یک ترتیبی بدهد
 که یک همران و آبادی شود و هم اینکه مردم
 استفاده کنند و هم دولت استفاده بکند (صحیح است)
 بنده با اینکه عرض کرده دولت هواتش را به
 بی تناسب ترین وضعی بدست می آورد بی تناسب
 هم خرج میکند. البته این مطالبی که راجع به بودجه
 است تمام آقایان به تفصیل گفته‌اند بنده دیگر
 نمی گویم به تفصیل ولی همینقدر اشاره می کنم
 به هر یک از این مواد بودجه و البته از همین دولت
 این انتظار را دارم چون همان طوری که آقایان
 نمایندگان موافق این لایحه نظیر آقای دکتر شفق
 فرمودند که اگر این بودجه تصویب شود این بودجه
 مبنای یک بودجه صحیح و اساسی است که از طرف
 دولت بدهد داده خواهد شد بنده می‌خواهم عرض
 کنم که هیچ جایی شاید در هیچ مملکتی وقتی
 بخواهد یک پولی داشته باشند باین ترتیب صورت
 خرجی که آقای نخست وزیر جناب عالی داده‌اند به
 مجلس عمل نمی‌کنند. اصلاً در هیچ مملکت منصوصاً
 انتادای رسم نیست چنین بودجه‌ای از لحاظ خرج تنظیم
 بکنند. (نخست وزیر - کسی داده آقای کئی
 داده) اجازه بفرمایند این لایحه را می‌خواهم
 بفرمایند دولت قبل داده است عرض کنم که شما
 رئیس دولت هستید و قبول کرده‌اید و اگر شما
 امراض داشته‌اید در بودجه خوب بود می‌آمدید
 در کمیسیون بودجه می‌گفتید آقای این
 قسمت و آن قسمت با مصلحت مملکت تطبیق
 نمیکنند و من که دولت فعلی هستم مسئولیتش را
 قبول نمیکنم و اصلاح می‌کردید. شما این را قبول
 کردید و مثل این است که شما دادید اولاً این را

به جناب عالی عرض کنم که بایستی شما انتقاداتی
 را که بخواست قبول کنید و هیچوقت راضی نشوید
 که ما بیاییم بگوئیم که این مملکت گلستان است
 دشامه امیر کبیر. ما نمیتوانیم بگوئیم که مملکتان
 خراب است بنده است ما بیاییم اینجا میگوئیم جناب عالی
 هم مثل بنده علاقه دارید باین مملکت. منتهی در
 یک مقام مؤثری هستید بنده در یک وضع دیگری
 هستم از جناب عالی استند میکنم که مملکت ما این
 وضع را دارد و از شما هم این توقع را این تما و
 این استندما دارم و الا بنده که یشتاین تریبون
 هستم از شما هیچ انتظار دیگری ندارم و روی
 احساسات و روی تاملات آنچه را که تذکر میدهم
 برای مملکت هیچگونه نظر دیگری هیچ گونه فکری
 ندارم جز صلاح مملکت. شما ای داده ام اردت
 هم ندارم و از اشخاص هم مستم که در فراکسیون
 تمام رفقای فراکسیون بنده هم شاید شاهد باشند که
 کمال موافقت را داشته ام. منصوصاً توضیح یک
 تذکراتی است که جناب عالی مورد توجه قرار بدهید
 عرض کنم یکی از اقلامی که در این بودجه است
 وزارت جنگ است. وزارت جنگ ۱۷۱ میلیون تومان
 بودجه‌اش است (حائری زاده - اسلحه‌ها هم بفرمایند)
 یعنی توجه بفرمایند بنده می‌خواهم بدون شائبه عرض
 کنم اگر بخواهم حساب توازن و تعادل بودجه‌ها
 حفظ کنیم این بودجه برای وزارت جنگ در این مملکت
 ما زیاد است. (صحیح است) اما در عین حال بنده
 اعتماد دارم که ما احتیاج بقشون داریم این مملکت
 ما را هم قشون بایستی اداره بکنند. بنا بر این
 بنده زیاد اصراری در تقلیل این بودجه ندارم و
 لکن یک مطلب هست و آنهم همان مطلبی است
 که آقای دکتر طبا در اینجا فرمودند اتفاقاً بنده
 هم نظر داشتم اینست که یکمقداری در همین وزارت
 جنگ و از همین بودجه صرف تعلیم و تربیت و یک
 مقداری هم صرف بهداشت افراد این وزارتخانه
 شود. این جا یک میلیون و دویست و پنجاه هزار
 تومان است و یک پیشنهادی هم بنده داده ام که سه
 درصد بودجه وزارت جنگ منحصراً صرف بهداشت
 شود و خیال می‌کنم پیشنهاد بدی نباشد اما اینجا
 چون موضوع ارتش آمده بنده یک مسئله ای را
 باید عرض کنم. ما آقا به از نشان کمال
 علاقه را داریم و ارتش ما هم کاملاً ملی است
 و بنده خود سابقاً افسر این ارتش بودم و الان هم
 بستکان ما در این ارتش خدمت می‌کنند (صحیح
 است. صحیح است) و از انتقادات فرض آوردی که
 نسبت بارتش می‌شونیم ما همگی متفکر هستیم. ما
 علاقه بارتش داریم و ارتش ما هم ملی است و من
 اجازه نمیدهم که کسی کوچکترین نسبتی باین ارتش
 بدهد (صحیح است) ولی چون ما نیک بودجه‌مان
 را صرف وزارت جنگ می‌کنیم اگر یک وقت یک
 تذکراتی برای رفع نواقص و معایب داده می شود
 بعقیده بنده خیلی بجاست و خیلی بوقع است بنده
 از آن افسرانی هم که امروز در رأس ارتش قرار
 دارند کمال امتنان را دارم برای آنکه اینها یک
 عده مردمانی هستند که وقت خودشان را صرف اصلاح
 ارتش میکنند ولی همان‌ها هم می‌خواهم عرض کنم
 که از این تذکراتی که عرض می‌شود روی عرض و
 مقاصد شخصی نباشد بایستی که امتنان داشته باشند

برای اینکه مامی خواهیم رفته رفته حالا که نیک
 بودجه‌مان را صرف ارتش می‌کنیم ارتشی داشته
 باشیم مری و منزه ما روی آزادی بدسته شمشیر
 بسته است. آن ارتشی را می‌خواهم کدر سایه‌اش
 آزادی داشته باشیم و الا ن سیهید رزم آرا بنده او
 را تقدیر می‌کنم که تمام وقت خودش را صرف
 ارتش می‌کند یا اینکه سیهید امیر احمدی که در
 مواقع حساس ببرد این مملکت خورده است و وجودش
 مقنن است محترم است کمال امتنان و تقدیر را هم
 ما داریم ولی ما با کمال بی‌طرفی بی نظری اگر هم یک
 هریضی بنظرمان رسیده و گفتیم این بایستی ایجاد
 توهم بکنند. البته این بودجه صرف دو قسمت می
 شود یک قسمت اسلحه و یک قسمت افراد البته از
 لحاظ اسلحه چون بنده اطلاعات فنی ندارم اظهار
 نظری نمیکنم اما از لحاظ افراد چون بنده بی‌کوفتی
 افسر وظیفه بودم می‌خواهم مشهودات خودم را عرض
 بکنم در آن زمان که تمام توجه من متمرکز بود روی
 ارتش وقتی یک سال و ۲۴ هفته می‌کردم تمام افراد
 درمانده و تمام فرسوده میشدند علت هم آن بود که
 تمام مجالس سربازگیری افراد خوبی انتخاب نمی‌کردند
 یعنی افراد خوب را تحویل سربازخانه نمیدادند این
 حرف را هر کسی که بستگی دارد ببارتس
 خوب میدانند این مسئله در ارتش هر کس وارد
 شود می‌بیند که از مسائل حساس است یکی
 مرد جنگی به از صد هزار - بعد از دو سال می
 آید بیرون تمام معلول و فرسوده در حالیکه عرض
 می‌کنم مجالس سرباز گیری بایستی کمال دقت را
 داشته باشند که افراد خوبی را تحویل سرباز خانه
 بدهند البته انجام از آنها مراقبت شود (باتمانقلیح
 هلت فقر عمومی است) به حالا آنرا اگر اجازه
 بدهید عرض می‌کنم یک موضوع دیگر موضوع وزارت
 کشور حالاً بنده با وزارت کشور کاری ندارم فقط
 وزارت کشور باید در موقع انتخابات خوب کار کند
 باقی دیگرش را بنده نظری نداشتم ولی راجع
 بزرانداری بنده نظر دارم بنده با وجود بزرانداری
 موافقم البته وقتی که اصلاح شود اما با این بودجه
 ۵۶ میلیون برای اداره کل زانداری. البته بنده
 نمی‌خواهم روی ارقام صحبت کنم ولی می‌خواهم بگویم
 که این بودجه بی تناسب است روی عدم تناسب
 می‌خواهم عرض کنم: ۵ میلیون تومان که صرف
 زانداری می شود بنده بایک چنین بودجه‌ای که
 ۲۲ میلیون در یک مملکتی که از نصف
 بیشترش مریض و طلیل است و یک عده از مالاریا
 مثل برک خزان میریزند، بیماری سل بشکل وحشت
 آوری در این مملکت یعنی در گیلان و مازندران
 و گرگان شیوع دارد و آنوقت در آنجا نداریم
 که بخواهیم تمام اینها در مسافر خانه‌ها سرگردانند
 و دیگران را مبتلا میکنند. در چنین مملکتی صحیح
 نیست که واقفاً ۲۲ میلیون بودجه وزارت بهداشت
 باشد و ۵۶ میلیون صرف زانداری بشود. بنده
 که نماینده مجلس هستم و آنچه که از حال مردم
 بی‌نوا اطلاع دارم نمیتوانم که باین بودجه‌ای بدهم
 و تصدیق کنم که این بودجه صحیح است. همین جهت
 بنده پیشنهادی کردم که ۶ میلیون از بودجه زانداری
 بکسر و ببودجه بهداشت افزوده شود.
 نمیشود فکر کرد ۲۲ میلیون بودجه وزارت بهداشت
 ۶ میلیون بودجه اداره کل زانداری است اداره کل

شهربانی هم همینطور ۴۱ میلیون بودجه اداره
 کل شهربانی است. بنده دلم می‌خواهد صد میلیون
 تومان بودجه شهربانی باشد بنده دلم می‌خواهد که
 صد میلیون تومان بودجه اداره زانداری باشد.
 بنده کمال موافقت را دارم. صحبت بنده روی توازن
 بودجه است بنده میگویم آقا وقتی که در یک مملکتی
 تمام افکار متوجه گردیده که بایستی قوای تولیدیش
 را زیاد کرد، توسعه داد آنوقت بیاییم بودجه وزارت
 کشاورزی را بکیریم ۷ میلیون تومان و بودجه
 اداره کل شهربانی را بکیریم ۴۱ میلیون تومان.
 علت اینکه ما عقبمانده هستیم یک علت اساسی
 همین است جز این چیزی نیست اگر تصویبات اساسی
 برای این مردم نگردند یقیناً ما یک روزی فلاح و
 رستگاری نخواهیم داشت بنده مخصوصاً راجع بوزارت
 بهداشت عرض می‌کنم اصلاح وزارت بهداشت را واقفاً یکی از
 آقایان وزرا در موقعی که وزیر بهداشت بود
 میگفت من اینطور تشخیص داده ام که اگر در این
 وزارتخانه را بیند بیداری مردم تأثیری ندارد (رحیمیان -
 آقای دکتر اقبال بود) برای اینکه در تمام شعباتی
 که یک پزشک باری مدت یک هر زحمت میکشد و
 می فرستند یک بخش دارو ندارد بکمال دوا
 نمی‌رسانند. بنده در این موقع که آقای
 دکتر اهلن الملک وزیر بهداشت هستند کمال
 ارادت را دارم و چون یک مرد بسیار خوبی است و حق
 بزرگی بگردن بنده شخصاً دارد عرض می‌کنم تقصیر او
 نیست تقصیر بودجه مملکت است که بیش از این پول باو
 نداده‌اند. بیست و دو میلیون را چکار بکنند در این
 مملکت. پانصد هزار تومان یا یک میلیون تومان
 اعتبار دارونی در تمام مملکت است این صحیح نیست
 و چنانکه شما در یکی از این دهات در این مملکت
 در یکی از دهات میروید وارد خانه یک دهانی می
 شوید اولاً فرش ندارد این نور آفتاب می‌بینید
 وارد خانه آن نمیشود طوری ساخته شده است در
 صورتیکه اشخاصی از خارج وارد ایران می‌شوند که
 از این آفتاب ایران استفاده کنند ولی خانه این بیچاره
 ها طوری است که بدبخت از اینهم استفاده نمیکنند.
 آنوقت یک عده از مالاریا میگیرند یک عده از تب
 راجه میگیرند یک عده مبتلا می‌سند بقیه هم رنجور
 و غلیل شما در تمام دهات ایران یک آدم ندرست
 و سالم نمی‌توانید پیدا کنید بنده هر وقت در موزمانتخابیه
 خود میروم در دهات آن منطقه متأثر و متأسف می
 شوم این وظیفه بنده است که اقلا این جابگویم (صحیح
 است) وزارت دادگستری البته از لحاظ صورت
 بسیار خوب است مخصوصاً آن کاخ با عظمتش ولی
 از لحاظ سیرت بد است. می‌خواهم بگویم که در
 وزارت دادگستری از تمام وزارتخانه‌ها مردمان فاضل
 بیشتریند. قضات شریف و با کدمان هم برتر از بیشتر
 و زیاد است ولی دستگاه طوری است که آن نتیجه
 که امنیت قضائی و عدالت اجتماعی باشد برای مردم
 نیست. اصلاً یک قاضی با شرف و درست همیشه
 متزلزل است سردرهای گیر کرده یا بایستی خودش
 را حفظ کند و با باید اجرای قانون بکنند و اگر
 خیلی شهامت داشته باشد که قانون را اجرا میکند
 و خودش را هم در برابر ناله می‌بندد. مخصوصاً بنده
 می‌خواهم از جناب آقای نخست وزیر استندما کنم که
 نسبت ببودجه وزارت دادگستری و مخصوصاً تأمین زندگانی

قضات شریف که این از نظر کلیات این مملکت و وضعیت
 این مملکت از دراز توجیه بفرمایند (صحیح است)
 وزارت امور خارجه بنده هیچ مرضی نمیکنم ولی
 عرض می‌کنم از وظایف وزارت خارجه است که
 آبرو و منافع ما را در خارج خوب حفظ کند مصالح
 مان را نگاهدارد بوقع فوت شود بنده همین قدر نظر
 دارم امام می‌خواهم بپرسم که بعضی از این مطالبی که
 راجع به بعضی از این سفارتخانه‌ها در خارج می‌گویند
 آیا این مدعا را ثابت میکنند و یا عکس آنرا ثابت
 میکنند و حالا چون بنده اطلاعات زیادی در این
 باره ندارم بیشتر از این عرض نمیکنم و البته توجه
 با دولت است و دولت هم شاید متوجه باشد عرس
 حکم راجع بوزارت فرهنگ البته من آمار
 صحیح ندارم ولی آنطوری که گفته می شود ۸۰
 درصد در این مملکت بی سواد هستند (دکتر طباطبائی -
 ۹۵ درصد) و چقدر مفاسد اجتماعی و سیاسی از این
 فرهنگ در دوره ۱۴ که بنده یادم است شاید سی
 میلیون بیشتر نبود و امسال الحمدلله بیشتر شده ۵۷
 میلیون تومان منتهی بنده در مصرف این بودجه یک قدری
 اشکال دارم و با آن نظر آقای دکتر طباطبائی که
 باید قسمت اعظم این بودجه صرف طبقات پایین بشود
 بایستی صرف تعلیمات اجباری بشود در قراه و قضایات باید
 مدارس تأسیس کنند و مخصوصاً خوب ملاحظه بفرمایند
 پارسال ۷۰۰ نفر محصل برای دانشکده پزشکی
 داوطلب شدند ۲۱۰ نفر بیشتر قبول نکردند.
 ۷۰۰ نفر که دبلم دستشان بود تکلیف داشتند یعنی
 بایستی حقا قبول کنند مثل سایر ممالک شما جواب
 کردید یعنی گفتید که ما بودجه نداریم و وسیله نداریم
 بروید بیرون تکلیف این ۷۰۰ نفر محصل چیست
 دانشکاه که یک جایی است که درش امروز برای دانشجویان
 داوطلب باز است و یک جایی که رجال و دانشمندان
 آتیه را تعلیم میکند درش را ببندد و به ۷۰۰ نفر
 دبلمه بکمر تبه بگویند برو بنده مواجعه شده‌ام آنها
 میروند مستخدم میشوند دلال میشوند آخر اینها یک
 چیزهایی است که نمیتواند آدم ببیند خودداری کند دیگر
 وزارت کشاورزی که آقای وزیر کشاورزی
 هم تشریف ندارد یعنی این وزارت کشاورزی وجودی
 عدمش علی السویه است (یک نفر از نمایندگان - یعنی بفرمایند
 باین تشکیلات فعلی - عدمش به وجود) عدمش به
 وجود برای اینکه هیچ اثری ندارد وقتی که درش را ببندید
 اثری نخواهد داشت (یک نفر از نمایندگان - مزاحمتش کمتر
 میشود) در جایی که یک بودجه صحیحی را که یک
 دولتی میدهد بایستی برای وزارتخانه‌ها یک سازمان
 دائر کنند یک نقشه‌ای داشته باشد، یک قسمت بودجه
 مهم بوزارت کشاورزی اختصاص بدهد و از وضع
 فلاحتی این مملکت خوب استفاده بکنند بفتح مردم
 استفاده بکنند راضی با استفاده در ایران همیشه است و تا
 حالا همینطور بایر مانده است و اینکه آب در این مملکت
 بهتر می‌رود نتیجه آن میشود که مردم در این مملکت
 بیکار هستند خوب است یک تشکیلاتی بدهید و این
 اراضی را دائر کنید و این مردم را بیکار
 وادارید مملکت را آباد کنید. دیگر بنده نمیفهمم
 این دولت ها می آید و یک برنامه نمی‌بدهند و
 اینقدر از این برنامه دادن خسته شده‌اند که دولت
 بعضی اینکه از پشت این تریبون رفت و برنامه

را داد ابتدا توجهی هم به آن برنامه ندارد و نگاهمی
 هم به آن برنامه نمی‌کند (باتمانقلیح - هلتن اینست
 آقای دکتر که دولت از روز اول متزلزل است)
 هلتن متزلزل را هم عرض می‌کنم (باتمانقلیح در
 هر حال بایستی انتظار داشت که بماند یک دولتی)
 و عرض کنم بنده از کسانی بودم که بدولت آقای
 وزیر رأی داده‌ام بنده هم رأی خواهم داد بنده مخالف
 با ایشان نیستم. بنده میگویم یک کسی کدو این
 مملکت رویش حساب میشد و مورد توجه ما بود
 خوب امروز انتظاری داشتیم از شما (باتمانقلیح
 حالا هم داشته باشید) آقای حکیم الملک خطاشی
 نکردند نظمی نکردند حیثیات و احترامشان محفوظ است
 این که ایشان گفتیم شایر و بدشان بیاید علت آن چه
 بود ما گفتیم که ایشان جوان هستند قدرت دارند
 اطلاعات هم دارند نمیتوانند کار بکنند غیر از اینکه
 دیگر چیزی نبود (حائری زاده - اشتباه کردند
 آقا) (باتمانقلیح - اشتباه نکردند صحیح است)
 عرض کنم برای دارائی بنده می‌خواستم راجع
 بوزارت دارائی عرض کنم که این وزارتخانه آقا
 یک شهری شده آنقدر ادارات غیر لازم آنجا تأسیس
 شده که لایم و لایمسی آنقدر کارمند اضافی در
 این جا هست اگر یک مراسله از یک دفتری
 بگذرد بایستی سکه مراحل متعددی را
 طی بکند. دستگاه وصول دولت بایستی دستگاه
 خیابانی حساسی باشد و یک دستگاهی که اینطور کار
 میکند مشکل و پیچیده میباشد ۱۲۰ میلیون تومان
 یعنی یک خمس کل هائمی مملکت صرف میشود
 بوزارت دارائی و ادارات منضه‌اش یک خمس بودجه ۱۲۰
 میلیون تومان صرف این وزارت خانه است. بنده
 اینجا می‌خواهم که راجع به یک سازمان خدمات
 شاهنشاهی عرض کنم یک عده سابقاً در این مملکت
 اهل خیرات و مبرات بودند حالا دیگر نیستند آن
 نیت از مردم ساقط شده حالا یک موسساتی تشکیل
 شده است. این مؤسسات، مؤسسات خیریه هستند،
 کمک میکنند. آقا بنده هیچ انتقادی راجع به این
 مؤسسات قبول نمی‌کنم. برای اینکه در این
 مملکت یک عده‌ای هستند که شما بایستی بروید سر
 آن کوه ببینید این سیاه زخمی که بادو تا آمبولوسرم
 خوب میشود آنجا ۵۰ نفر سیاه زخمی هستند این
 مؤسسات کمک می‌کنند و مفید بحال مردم هست و
 موثر است (صحیح است) مقدار زیادی درمانگاه
 تأسیس کرده‌اند بنا بر این ماده که بدها را میگویم
 خوبها را هم بایستی بگویم و بنده مؤسسه سازمان
 خدمات شاهنشاهی و مؤسسه شیر و خورشید سرخ را
 در مؤسسه نافع و مفید و مؤثر برای این مملکت
 میدانم (صحیح است) و معتقدم از هر راهی که
 ممکن است باید تقویت کرد عقیده شخص خود
 بنده است و واقفاً از آن اشخاصی که از برای
 مؤسسات همیشه کار می‌کنند بایستی از آنها امتنان
 داشت (صحیح است) و واقفاً آنها هم که
 خدماتی میکنند بایستی تشویق بشوند کار خوب را
 می‌گوئیم خوب کار بدارد ما میگوئیم بد. آنچه
 انتقادات شده راجع بدولت حالا بنده راجع بمجلس
 هم می‌خواهم یک عرض بکنم (بفرمایند)
 عرض کنم مملکت ما از لحاظ فرهنگ و بهداشت
 خوب معلوم است. از لحاظ زندگی و اقتصادیات
 وضع بسیار بریشانی داریم از لحاظ اخلاق و وضع‌مان

بسیار بد است اصلا اصول اخلاق از این مملکت رخت برسته است و اصول اخلاق و مذهب و دین سست شده است . دزدی و رشوه در تمام شئون زندگی ما حکومت میکند عناصر صالح دارند متروک و مهجور میشوند . فساد دارد بصلاح و تقوی چیره میشود . ما در يك سراسیمه تند و در يك انحطاط سریع قرار گرفته ایم (صحیح است) البته دولتها تقصیر دارند ولی ما نمایندگان مجلس باید دامن همت بگم بزرگیم (صحیح است) از اغراض شخصی بر حذر باشیم (صحیح است) يك دل و يك جهت برای فلاح و رستگاری ملت ایران يك کاری بکنیم يك همتی بکنیم والا کفت :

با دو قبله در ره توجید نتوان رفت راست

یارضای دوست باید یاهوای خویشتن

رئیس - پیشنهادی برای ختم مذاکرات رسیده است که فرائض میشود :

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می نمایم که مذاکرات در اطراف ماده اول کافی است . دکتر راجی

دکتر راجی - بنده خیال می کنم که همه آقایان تصدیق میفرمایند که هفت سال است ما بودجه تصویب شده ای نداریم (صحیح است) چند نفر نماینده هر يك بنوبه خود مایل است راجع بمسائل مربوط به بودجه صحبت بکنند و اگر هر يك از اینها ده جلسه صحبت بکنند باز دردمان و نواقصی که در این کشور است تمام نخواهد شد (صحیح است) و در ضمن وقت میگذرد و باز بودجه های یکدوازدهم ، یکصد و نهم پیش می آید . بنده عقیده دارم با وضعیت کنونی کشور اگر بزرگترین اقتصاددانهای دنیا را بیاوریم سیر ستفرد گریس هم بیاید بودجه بنویسد نمی تواند بنویسد نظریات آقایان خوب است در ضمن پیشنهادات مفید و بجا در هر ماده ای پیشنهاد بشود و مورد توجه قرار بگیرد و تصویب بشود بدین ترتیب در بودجه مملکتی از تصویب مجلس شورا ایملی بگذرد .

رئیس - آقای دکتر معظمی .

دکتر معظمی - عرض کنم نیت آقای دکتر راجی بسیار قابل تقدیر است که مجلس کار بکند و زودتر به نتیجه برسد . ولی بعضی از مطالب اساسی هست که هنوز تذکر داده نشده است (صحیح است) است مخصوصاً نسبت بارقایی که در بودجه قید شده است یا وجود اینکه آقایان ناطقین تذکرات مفیدی دادند ولی نسبت بارقایی تذکری داده نشده است (صحیح است) که چه چیز را میخواهد رأی بدهند . از این جهت استدعا میکنم که اجازه بفرمائید که من چیزی را که تهیه کرده ام بنظر آقایان نمایندگان برسانم .

رئیس - آقای دکتر معظمی بفرمائید ایشان پس

گرفتند.

دکتر معظمی - مرض سکنم اگر

آقایان میخواهند خارج بشوند سکن است تنفس کنند . بعقیده بنده مهمترین وظیفه منی که قانون اساسی برای نمایندگان معین کرده است . بهت و اظهار نظر در باره بودجه است و آقایان اگر یادشان باشد در این باره قسم خورده اند که از حقوق ملت ایران دفاع بکنند (صحیح است) (بکنند از نمایندگان) - عده زیادی هم قسم نخوردند) و چیزی که مهمترین وظیفه است اینست که راجع بآمد و خرج اظهار نظر بکنند و سایر کارها وظیفه مهم و کبیل نیست. مهمترین وظیفه اش تصویب بودجه است . بنابر این آقایان اگر خسته هستند تشریف ببرند بعد در جلسه دیگر صحبت میکنیم بسته به نظر جناب آقای رئیس است

رئیس - از طرف آقای تقی زاده يك پیشنهادی رسیده است که فوری است اگر آقایان اجازه بفرمایند ایشان بیانات خودشان را بکنند و بیانات آقای دکتر معظمی باشد برای جلسه بعد .

(پیشنهاد بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورا ایملی . چون مطلبی پیش آمده است که در آن باب تذکری داده شود و چون فوتی است و تاخیر جایز نیست لذا پیشنهاد میکنم بقیده فوریت مجلس اگر صلاح بدانند که اجازه بدهد بقدر دو سه دقیقه این موضوع بعرض مجلس برسد .

رئیس - آقایان موافقت میفرمایند که بیانی دارند بکنند ؟

فرمایند گمان - بفرمایند

حاذقی - رئیس آقای اعلام بفرمائید فردا جلسه باشد

تقی زاده - عرض بنده بسیار مختصر است و مربوط بهمین قانونی هست که اخیراً از مجلس گذشت و بعد از ۲۰ روز مباحثات آغوش مورد تصویب مجلس شد و اصلاحاتی شد ولی اینکه تصویب شد راجع بعفو عمومی مقصود از آزادی بجان اینکار بطور لازم اجرا نشده است و جای تأسف است که چون يك قیدی در این شده هر قیدی کدر اینجا بشود تثبیت بان قید باعث تاخیر کار میشود میخواستم بگویم که کاش قتل و غارت راهم استثناء نکرده بودیم میگفتیم آزاد است همینقدر که گفته شد «بجز مرتکبین قتل و غارت» آنها تاخیر میاندازند و میکنند که دوسبه نیست . دوسبه کجاست ؟ میکنند که در تبریز است باید بنویسیم که از تبریز بیاورند ولی ماشاء الله کار میافتد بدست عمال جزعویا کل و اینها را الی مالانهایه له بایست اول معلوم کرد . پیشنهادی که بنده عرض کردم توضیح اینست که دبروز خدمت آقای وکیل رفته بودیم در خدمت آقای وزیر عدلیه و ایشان را بردیم بعرض . برای اینکار هم رفته بودیم هیئتی برای حمایت زندانیان تشکیل شده بود بنده هم داوطلبانه جزو آن هیئت بودم و همچنین برای سایر محبوسین که رفته

بودیم بقصر قاجار همه جا را نگاه کردیم وقتی وقتیم معلوم شد که يك عده ای را مرخص کرده اند وعده دیگری را مرخص نکرده اند و مکرر طول داده میشود و آنها اعلان گرسنگی کرده بودند و شش روز بود که هیچ چیز نخورده بودند و در بستر بودند و ما هر چه سعی کردیم و شاید دوساعت اوقات ما صرف شد که يك قدری آب و شربت بآنها بدهیم و قول بدهیم که اکنون از پشت سفارش شما میرویم تا فردا درست میشود گفته که نمیخوریم که نمیخوریم از اینجهت لازم دانستم که توجه دولت را معطوف باین قسمت بدارم که هیچ دلیلی که قانون اجرا نشود نیست و اگر دلیلش هم اینست که باید دوسه رسیدگی شود که مرتکب قتل و غارت نباشد خوبست آنها را اخلاص بکنند يك ضامن بگیرند آدرسشان را بگیرند بعد از اینکه رسیدگی کردند و بدبند قتل و غارت است آنها را دوباره بیرنم معام بکنند بزندان و از خارج يك چیزی هم شنیدم که ربطی هم بمطلب ندارد و گمان هم نمیکنم صحیح باشد و آن اینست که بعضیها میگویند که بعضی از اینها نظامی هستند چون بنده در قانون چیزی نمی بینم که نظامی و غیر نظامی را تبعیض کرده باشد قانون صراحت دارد که هر کسی در مورد اتفاقات آذربایجان دخالتی داشته باشد یکی معاف خواهد بود الا کسی که مرتکب قتل و غارت شده باشد (صحیح است) اگر آقایان صلاح بدانند میخواستم تمنی بکنم که مجلس شورای ملی توجهی بفرمایند باین مردم که از گرسنگی تلف میشوند اینها را خلاص بفرمایند .

رئیس - اظهارات آقای تقی زاده باین ماده العاقبه آئین نامه تطبیق میکنند قرائت میشود : «ه» سابقه مذاکرات نمایندگان در ابتداء و ختم مجلس چون برخلاف نظامنامه نیست کما فی السابق محفوظ باشد « حالام ساعت دوازده است . و میتوان بعد از دستور صحبت کرد

نخست وزیر - میخواستم عرض کنم رسیدگی میشود بعد جواب بعرض مجلس میرسد .

۴- موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه رئیس - پیشنهادی رسیده که فردا جلسه باشد (شرح زیر قرائت شد)

(پیشنهاد میکنم که جلسه فردا تشکیل شود - حاذقی) (عده ای از نمایندگان - پس فردا) (حاذقی اگر مخالفی هست باید صحت بکنم) (عده کافی نبود) آقایان نمیگذارند که مجلس تشکیل باشد تا تکلیفش معلوم شود . بعد از این بنده يك کلمه اگر راجع بوقت مجلس حرف زدید هیچ بیانات شما را قبول نخواهم کرد . جلسه پس فردا ساعت هشت و نیم صبح (مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت